MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT DR.
CONSUELO-PILAR SCERRI HERRERA

Seduta tad-19 ta' Settembru, 2012

Avviz Numru. 82/2009

Atlas Insurance PCC Limited (C5601) f'isimha proprju u kif surrogata fid-drittijiet tal-assigurata taghha Intercomp Marketing Limited abbazi tal-polza ta' assigurazzjoni u tal-ligi u l-istess Intercomp Marketing Limited (C20612)

vs

B.A.S. Limited u b'digriet tas-6 ta' Ottubru 2009 giet kjamata in kawza s-socjeta' Fahrenheit Freight Forwarders Co. Ltd.

Il-Qorti,

Rat ir-rikors tar-rikorrenti pprezentat fir-Registru ta' din il-Qorti nhar id-9 ta' Marzu 2009 fejn talbu lil din il-Qorti tikkundanna lill-konvenuti jhallsu s-somma komplessiva ta' hamest elef, tmienja u erbghin Ewro u sebgha u disghin centezmu (€5,048.97), inkwantu ghal erbat elef, tmien mija u hmistax-il Ewro u erbgha u disghin centezmu

(€4,815.94) lis-socjeta' Atlas Insurance PCC Limited rappresentanti hlas ai termini tal-polza ta' assikurazzjoni in konnessjoni ma' nuqqasijiet fil-merkanzija appartenenti lill-assigurata taghha u spejjez tas-survey relattiv, u mitejn u tlieta u tletin Ewro (€233) lis-socjeta' Intercomp Marketing Limited rappresentanti l-eccess relattiv, bhala s-socjeta' inkarigata mit-trasport tal-merkanzija lejn Malta, liema merkanzija rimanenti giet ikkonsenjata lil Intercomp Marketing Limited fit-13 ta' Marzu elfejn u tmienja (2008).

Bl-imghax mid-data tal-hlasijiet relattivi u bl-ispejjez kontra s-socjeta' intimata, li minn issa tibqa' ngunta ghas-subizzjoni taghha.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tas-socjeta' konvenuta B.A.S. Limited (C444) pprezentata minnha fit-13 t'April 2009, fejn eccepixxiet bir-rispett:

1. "Illi preliminarjament, it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt stante illi:
i. Ma jirrizultax illi l-merkanzija in kwistjoni giet nieqsa waqt li din kienet taht ir-responsabbilta' tas-socjeta' konvenuta; u

ii. Fi kwalsiasi kaz tas-socjeta' konvenuta ma kellha ebda tort jew htija ghar-rigward tan-nuqqasijiet reklamati u ghalhekk ma' jista' jkollha ebda responsabbilta';

2. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, is-socjeta' attrici Atlas Insurance PCC Limited trid tipprova li l-ispejjez reklamati rigward is-survey fees huma dovuti;

3. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, is-socjeta'jiet attrici naqsu milli javzaw lis-socjeta' konvenuta bid-danni allegatament subiti fiz-zmien stipulat fl-artiklu 30 tal-Convention on the Contract for International Carriage of Goods by Road (CMR) u l-istess artikolu taht l-iskeda ta' l-kap. 486 tal-ligijiet ta' Malta u ghalhekk ghandu japplika id-dispost ta' l-istess artikolu;

4. Illi, subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, kwalsiasi responsabbilita' li tista' tigi determinata hija limitata a tenur tar-regolamenti tal-Convention on the Contract for International Carriage of Goods by Road (CMR) u tal-kundizzjonijiet tal-garr relattivi9;

5. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost fic-cirkostanzi ghandha tigi ikkjamata fil-kawza tas-socjeta' Fahrenheit Freight Forwarders Co. Limited li giet inkarigata bil-garr tal-merkanzija tas-socjeta' konvenuta u dan billi huwa mportanti u ekonomiku li tigi stabbilita r-responsabbilta' tal-partijiet involuti f'dan il-kaz f'gudizzju wiehed. Inoltre u minghajr pregudizzju ghas-suespost f'kaz li jigi ritenut li s-socjeta' konvenuta hija responsabbli ghad-danni fil-konfront tas-socjeta' assikuratrici jew Intercomp Marketing Limited l-istess socjeta' konvenuta ghandha dritt ta' rivalsa fil-konfront ta' Fahrenheit Freight Forwarders Co. Limited;

6. Illi in vista tas-suespost, it-talba tas-socjeta'jiet attrici ghandhom jigu michuda, bl-ispejjez;

Salv eccezzjonijiet ohra."

Rat ir-risposta tas-socjeta' kjamata in kawza Fahrenheit Freight Forwarders Company Limited pprezentata minnha fil-11 ta' Jannar 2010 fejn esponiet:

1. "Illi s-socjeta' esponenti, u cioe Fahrenheit Freight Forwarders Co. Ltd., ma ghandha l-ebda relazzjoni guridika mas-socjeta'jiet attrici u ghaldaqstant ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju;

2. Illi minghajr pregudizzju ghas-suepost il-pretensjonijiet li s-socjeta'jiet attrici jew dik konvenuta qatt ma' seta' kellhom fir-rigward tas-socjeta' esponenti llum huma dekaduti ai termini ta' l-Artikolu 32(1)(a) tal-Convention on the Contract for International Carriage of Goods by Road (CMR) li giet inkorporata fil-ligi nostrana tramite l-Kap. 836 tal-Ligijiet ta' Malta;

3. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost is-socjeta' esponenti m'hijiex responsabbli ghall-ebda danni li allegatament soffrew is-socjeta'jiet attrici stante li s-socjeta' esponenti kkonsenjat il-merkanzija li gie kkonsenjat lilha lid-destinatarju fl-istess stat li rcevietha hi. Ghaldaqstant jekk hemm xi nuqqasijiet fil-merkanzija dan ma sarx meta l-merkanzija kienet taht l-isfera ta' responsabbilta' taghha;

4. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet attrici huma eccessivi;

5. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost kwalunkwe responsabbilta' li tista' tigi mputata lis-socjeta' esponenti hija suggetta ghal-limitazzjonijiet tal-Convention on the Contract for International Carriage of Goods by Road (CMR) li giet inkorporata fil-ligi nostrana tramite l-Kap. 836 tal-Ligijiet ta' Malta;

Ghaldaqstant, is-socjeta' esponenti titlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti joghgobha tichad it-talbiet attrici fil-konfront taghha, bl-ispejjez kontra l-istess socjeta'jiet attrici.

Sal eccezzjonijiet ulterjuri."

Rat ix-xhieda ta' **Brian Valenzia** ta' nhar l-20 ta' Mejju 2010 fejn iddikjara illi huwa jokkupa l-kariga ta' direttur mas-socjeta' attrici Atlas Insurance. Huwa stqarr illi s-socjeta' Intercomp Marketing Limited hija assigurata maghhom. Fil-fatt kienet ghamlet claim maghhom. Dan peress li fil-merkanzija li waslitilha minn barra kellha xi sitt laptops nieqsa kif ukoll par speakers suwed u dan ghall-ammont ta' erbat elef, tmien mija u hmistax-il Ewro u erbgha u disghin centezmu (€4,815.94) rapprezentanti l-hlas ai termini tal-polza mis-socjeta' Atlas Insurance kif ukoll is-somma ta' mitejn u tlieta u tletin Ewro (€233) imhallsa lis-socjeta' Intercomp Marketing Limited rapprezentanti l-excess relattiv.

Ix-xhud tenna li effettivament wara li kien sar il-claim, kien sar survey mix-xhud. Huwa esebixxa kopja ta' dan is-

survey report li gie mmarkat mill-Qorti bhala dokument AI. Naturalment qal li kienu ffirmaw s-subrogation form li giet immarkata bhala dokument AI1. Esebixxa kopja tad-dokument tat-trasport li gie mmarkat bhala dokument AI2. Ix-xhud esebixxa purchase order li giet mmarkata dokument AI3 u kopja tal-packing slip li giet immarkata bhala AI4 konsistenti f'sitt faccati. Packing Slip ohra giet immarkata bhala Dok. AI5 u tikkonsisti f'tliet faccati. Giet esebita ukoll ittra mibghuta mill-Intercomp lil BAS Limited li giet mmarkata bhala dokument AI6.

Ix-xhud ikkonferma li l-ammont li huma talbu mis-socjeta' konvenuta ghadu ma thallasx. Xtaq jghid illi s-survey ammonta ghal tliet mitt Ewro (€300) kif indikat fuq id-dokument AI. Is-survery kien jikkonsisti billi x-xhud mar fuq il-post, iccekja il-kaxxi u sab dak li hemm miktub fuq id-dokument tax-xhud kien nieqes sitt Dell laptops. Huwa qal illi huwa kien mar fuq il-post flimkien mal-istore keeper tal-Intercomp u kienu sabu li dan il-laptops kienu neqsin. Huwa sostna li l-oggett kien nieqes flimkien mal-kaxxa tieghu, pero' meta kien mar, l-oggetti kienu diga' spakkjettati mill-pallets relattivi taghhom. Date of application kif imsemmi fis-survey report tieghu AI huwa d-data meta ghamlu r-rapport l-Intercomp Marketing Limited maghhom u ghalhekk ir-rapport sar jumejn wara li gew zbarkati l-oggetti.

Huwa tenna li l-valur li huwa ta ghal dawn l-oggetti nieqsa huwa skond l-invoice esebit minnu. Mistoqsi jekk huwa baghatx xi ittri lis-socjeta' BAS qal li effettivament kien baghat. Huma kienu kitbu lis-socjeta' BAS fil-21 ta' Jannar 2009 u rcevew risposta minghandhom fis-26 ta' Jannar 2009. Huwa stqarr li s-socjeta' BAS Limited kienet offritilhom is-somma ta' mitejn sitta u sittin Ewro (€266) sabiex jittransigu din il-pendenza. Ix-xhud sostna li meta BAS hadet ix-xoghol minghand il-burdnara, fil-fatt hemm dokument li jindika li s-socjeta' BAS kienet qed tikkonferma dan in-nuqqas. Huwa esebixxa dan id-dokument li l-Qorti mmarkat bhala dokument AI7. Huwa esebixxa l-korrispondenza li ghaddiet bejniethom u dawn iz-zewg dokumenti qed jigu mmarkati bhala dokument AI8

u dokument AI9. Huwa kkonferma li dan ir-rapport hareg fis-17 ta’ Novembru 2008.

Huma l-ewwel darba li tkellmu mas-socjeta’ BAS Limited kien f’Jannar 2009 skond l-ittra li esebixxa x-xhud li giet immarkata bhala dokument AI8 u dan wara li kienu rcevew subrogation minghand is-socjeta’ Intercomp Limited. Huqa kkonferma li l-klijent Intercomp kien thallas mas-17 ta’ Novembru 2008.

Rat ix-xhieda ta’ **Ian Wirth** tal-20 ta’ Mejju 2010 fejn iddikjara illi huwa jokkupa l-kariga ta’ logistics manager mas-socjeta’ Intercomp Limited. Huwa kkonferma illi huma kienu ghamlu claim mal-assiguraturi taghhom Atlas Insurance dwar sitt laptops li ma waslulhomx flimkien ma’ speakers suwed tal-marka Dell.

Huwa gie muri dokument AI1 u qal illi din hija subrogation form iffirmata mir-rapprezentant taghhom wara li rcevew il-hlas. Gie muri wkoll dokumenti AI3 sa AI5 u qal li dawn huma d-dokumenti relattivi ghall-konsenja in kwistjoni. Huwa kkonferma wkoll l-ittra mmarkata bhala dokument AI6 li giet mibghuta minnhom lis-socjeta’ BAS u ddikjara li huma kienu qabbdu lis-socjeta’ BAS biex igorrilhom din il-merkanzija mid-Depot tad-Dell mill-Olanda. Huma kellhom jigbruh minn hemmhekk u jwassluh l-imhazen tal-Intercomp hawn Malta. Mistoqsi jekk ircevewx xi risposta ghall-ittra taghhom tat-18 ta’ Marzu 2008 esebita fl-atti, qal li bl-amment ma setax jghid. Huwa stqarr li bhala logistics manager, meta jkun hemm xi problema, huwa jidhol fiha u naturalment jaghti struzzjonijiet sabiex ikomplu jaraw x’seta’ jsir, biex jaghmlu l-claim relattiv. L-ewwel haga li jaghmlu huwa li jibghatu l-ittra lil BAS kif effettivament sar f’dan il-kaz. Mistoqsi jekk rax il-merkanzija li effettivament waslet, qal li huwa personalment ma rahiex, ikun raha l-istore keeper u l-istaff tax-xhud. Huwa kkonferma li BAS bhala procedura dejjem tqabbad trailer operators. Jekk ma kienx sejjer zball, f’dan il-kaz partikolari kienet qabbdet lil Fahrenheit. Kellhom jigbru l-merkanzija mid-depot ta’... u kellhom johduhom sad-depot ta’ DHL. Sussegwentement jibqghu nezlin Malta bihom. Ghalhekk sa fejn kien jaf hu, kienu nvoluti

mill-bidu sal-ahhar. Ix-xhud rega’ qal li meta haseb f’aktar tul qal li l-Fahrenheit kellhom jigbru l-merkanzija mid-depot ta’ DHL. Huwa sostna li l-oggetti jitpoggew fid-depot fid-DHL minn Danzas u jkunu huma li jigbruhom minghand Dell. Ix-xhud ikkonferma li dan kien kaz wiehed minn numru ta’ kazijiet.

Ian Wirth tenna li f’Lulju tal-elfejn u tmienja, huwa flimkien ma’ rapprezentant ta’ BAS kienu marru barra minn Malta biex jaraw ghaliex kienu qed isiru dawn in-nuqqasijiet u dan a spejjez ta’ BAS. Huma rrealizzaw li l-problema kienet meta l-oggetti jitilqu mid-depot tad-Danzas u jaslu Malta u cioe’ f’dik il-parti tat-tragitt li jkunu nvoluti Fahrenheit. Huwa zied jghid li wara din il-vista l-BAS qabbdet u biddlet it-trailer operator taghha u ma baqghetx tqabbad lil Fahrenheit u illi b’hekk kien sar progress kbir. Fil-fatt effettivament lanqas claim wahda ma’ kienu ghamlu. Meta kienu bdew isiru dawn in-nuqqasijiet, kienu jinsistu ma’ BAS sabiex il-packing isir aktar sigur biex jippruvaw jevitaw in-nuqqasijiet. Huwa qal li l-packing kien isir pero’ dan nonostante xorta kienu jsibu n-nuqqasijiet.

Ix-xhud sostna li meta l-merkanzija tasal fl-istores taghhom, huwa ma jkunx prezenti. Ikun hemm l-istore keeper li jircievi x-xoghol. L-involviment tieghu kien meta jkun hemm xi problemi. Il-packaging relattiv kien isir ghand id-depot tad-Danzas. Huwa qal li d-Danzas kien qed jigbor l-ordnijiet b’mod individwali, u gieli jaghmel packing gdid fid-depot tieghu qabel ma’ kienu jigu mibghuta d-destinazzjonijiet taghhom. Mistoqsi jekk il-burdnara lokali Miksons kinux involuti f’dan il-kaz, huwa qal li ma jiftakarx. Mistoqsi jekk huma jzommux in-numru tat-trailer li jircievi l-merkanzija, qal li ma jidhirlux li jzommu n-numru. Naturalment huma waslu ghall-konkluzjoni li l-oggetti jitilqu mid-Dell u jaslu fid-depots tad-Danzas. Huwa stqarr li meta t-trailer kien jitlaq minghand Danzas, dan ma kienx ikun issigillat u kien jieqaf u jigbor merkanzija ohra. Huwa qal dan ghax meta kien hemmhekk, kien ra trailer tielaq minn hemm. Pero’ ma setax jghid li gara hekk fil-kaz partikolari.

Mistoqsi llum il-gurnata min juzaw mhux Fahrenheit, qal li jista' jkun GM Trailers. Gieli kienu jircievu merkanzija full loads ta' merkanzija. Huwa tenna li l-merkanzija tasal ghand Danzas u minn hemmhekk isir trailer full load ghal Malta. Gieli kellhom airfreight orders. Qal li ma jafx li kien hemm xi nuqqasijiet. Danzas kienu jigu mqabbda minn BAS Limited. Ix-xhud iddikjara li huma kienu dejjem ihallsu, ir-relazzjoni taghhom kienet dejjem ma' BAS.

Rat ix-xhieda ta' **Paul Caruana** tal-20 ta' Mejju 2010 fejn iddikjara illi huwa jahdem mad-dipartiment tal-logistics mal-Intercomp Limited. Huwa kkonferma li huwa kien l-istore keeper fiz-zmien meta sar dan il-claim. Gie muri d-dokument AI7 u sostna illi huwa jiffirma meta jkun wasal ix-xoghol. Huwa gharaf il-firma tieghu fuq dan id-dokument u qal li hemm miktub ukoll in-nuqqasijiet imsemmija fuq dak id-dokument li gew miktuba minnu. Huwa qal li fuq din il-karta hemm ukoll il-firma tal-burdnar. Jekk ma kienx sejjer zball dakinhar kienu n-Nixons li gabulhom ix-xoghol u hemm il-firma tal-burdnara taghhom.

Ix-xhud tenna li l-merkanzija tasal ghandhom kaxxi fuq xulxin stivati miksija bil-plastic iswed minn fuq u madwar. Trid tiftah il-plastic bis-sikkina biex tkun taf jekk hemmx nuqqasijiet jew le. Sussegwentement wara li huwa kien jiftah il-plastic, kien jaghzel ix-xoghol fis-sens li joqghod jissepara l-prodotti. Mieghu u magenbu ikun hemm il-burdnar. Kompla qal li huwa jibda' jghodd l-oggetti biex jara jekk ikunx hemm xi nuqqasijiet. Huwa kien jara wkoll jekk hemmx xi kaxxi miftuha u sussegwentement dak li jsib nieqes huwa jiktbu f'dokument bhal dan esebit u jiffirma l-burdnar mieghu. Huwa xtaq jghid li huwa jikkumpara l-oggetti li kienu jircievu mad- dokument li huma ghandhom mbaghad jidentifika l-oggetti li jkunu neqsin. Dan id-dokument pero' mhuwiex fuqu. Huwa qal li din il-karta hija maghrufa bhala stock requisition form, anzi qal li hi msejjha bhala incoming inspection record. Huwa stqarr li d-dokument esebit fl-atti mmarkat bhala dokument commercial invoice, ikun attaccjat fuq dak id-dokument li huwa semma' pero' huwa ma jimxix fuq dan id-dokument commercial invoice, imma jimxi fuq id-dokument l-iehor.

Huwa sostna li f'dan il-kaz l-oggetti msemmija fid-dokument AI7 kienu neqsin bil-kaxxa b'kollox. Sussegwentement in-nuqqasijiet li kien isib huwa, jghaddiha lil Ian Wirth. Huwa qal ukoll li hemm shipping clerk maghruf bhala Tony Agius u naturalment in segwitu, jmur surveyor u jigu stmati l-oggetti.

Rat illi **Ian Wirth** rega' xehed fl-20 ta' Mejju 2010 fejn tenna illi l-istore keeper, jitkellem max-shipping clerk taghhom Tony Agius u sussegwentement Tony Agius jitkellem mieghu. Ian Wirth ikkonferma illi Tony Agius segwa l-claim in kwistjoni. Dan ghadu jahdem maghhom sal-lum. Gie mistoqsi jekk huma ghamlux xi queries mas-socjeta' Dell minn barra biex jaraw jekk effettivament dawn id-dokumentazzjoni gietx mibghuta, qal li effettivameent ma jidhirlux li ghamlu din l-indagni. Huwa tenna li BAS topera taht limitation of liability losses.

Rat in-nota tas-socjeta' konvenuta li permezz taghha esebiet ix-xhieda moghtija minn **Raymond Borg** fil-kawza fl-istess ismijiet bhal dik odjerna bl-Avviz Numru 930/2008 pendenti quddiem it-Tribunal ghal Talbiet Zghar tas-seduta tas-26 ta' Mejju 2010. F'din ix-xhieda, Borg iddikjara illi huwa sales commercial manager mas-socjeta' konvenuta. Ix-xoghol tieghu huwa bbazat fuq is-sales u huwa jipprova jiltaqa' mal-klijenti sabiex ibieghhilhom il-pakkett 'l aktar li jkun komdu ghalihom sabiex jattirhom biex jahdmu maghhom. Huwa kkonferma li l-Intercomp hija wahda mill-klijenti taghhom.

Huwa stqarr illi l-Intercomp kienet taghmel ordnijiet minghand Dell u mbaghad wara li ssir l-ordni, kienu jghaddulhom l-order number, u tramite l-agenti taghhom id-DHL, il-merkanzija kienet tingabar minghand id-Dell. Il-velting kien isir minn DHL u mbaghad is-socjeta' konvenuta kienet tinkariga s-subcontractors taghhom sabiex igibu l-merkanzija lejn Malta. Generalment huma kienu juzaw sistema ta' trasport permezz ta' bahar u kien ikollhom full load fuq il-vapuri, pero' mbaghad peress illi kien hemm domanda minn naha tal-klijenti tal-Intercomp, li riedu l-merkanzija kemm jista' jkun malajr, kienu talbuhom sabiex jadottaw sistema ta' trasport permezz ta'

trailers u ghalhekk huma addottaw sistema ohra u sa dak iz-zmien qatt ma’ kellhom problema dment li t-trasport kien qed isir permezz tal-bahar.

Ix-xhud tenna illi huma bdew jinnegozjaw f’dan ir-rigward mas-socjeta’ Freight Forwarders Limited, peress li l-Intercomp kienu klijenti tas-socjeta’ konvenuta, huma kellhom l-obbligu li jinfurmawhom rigward dawn it-trattattattivi u kienu jzommuhom informati u sa meta mbaghad waslu ghal ftehim bdew jahdmu mal-Freight Forwarders biex igibulhom il-merkanzija tramite t-trailers.

Ix-xhud sostna illi huma bdew jahdmu mal-Freight Forwarders pero’ ma jiftakarx jekk kienx mill-bidu nett jew aktar tard, pero’ eventwalment kien hemm diversi drabi fejn bdiet tasal il-merkanzija bin-nuqqasijiet. Huma bdew jinkwetaw minhabba dak li kien qed jigri u kien iltaqa’ kemm il-darba ma’ rapprezentanti ta’ Freight Forwarders tal-Fahrenheit sabiex jaraw x’seta’ kien il-kagun ta’ dawn il-problemi. Eventwalment iddeciedew ukoll li jitilghu l-Olanda sabiex jezaminaw il-process mill-bidu sa l-ahhar sakemm titwassal il-merkanzija hawn Malta sabiex ikollhom hands on information dwar x’kien qed jigri. Huwa sostna illi ma kienx jaf x’qed jigri min-naha ta’ Fahrenheit pero’ kkonferma illi n-nuqqasijiet baqghu ghaddejjin u baqghu isibuhom fil-merkanzija.

Huwa tenna illi huma setghu jissorveljaw il-process sal-mument illi l-merkanzija tingabar mit-trailer tal-Fahrenheit, jinghalqu l-bibien, jigi ffirmat is-CMR u t-trailer jitlaq. Huma kienu prezenti sakemm il-merkanzija tingabar mid-DHL, cioe’ mill-mahzen tad-DHL, imbaghad kienu jkunu prezenti wkoll waqt li jsir il-palleting ghand id-DHL. Zied jghid ukoll illi huma kienu b’xi mod ikkoordinaw illi kienu prezenti waqt li kien hemm l-ordnijiet biex jingabu Malta.

Huwa stqarr illi bejn id-DELL u d-DHL peress illi jahdmu id f’id regolarment hemm is-sistema ta’ standing order illi jkun hemm trakk li jitla’ u jinzel kuljum fuq bazi regolari. Generalment li jigri huwa t-trailer jiddokja fil-mahzen tad-Dell, tingabar il-merkanzija u cioe’ l-ordni li tkun saret, jigi ssigillat, jinzamm rekord tas-sigill u mbaghad dawn imorru

fil-mahzen ta’ DHL fejn l-istess trailer jiddokkja hemmhekk, jigi vverifikat jekk is-sigill huwiex l-istess wiehed, jinfetah u hemmhekk imbaghad isir scanning tal-merkanzija individwalment sabiex dawn jittellghu fuq il-computer, isir cross-check sabiex jigi stabbilit u kkonfermat jekk filfatt l-ordni hijiex l-istess u jekk hijiex ugwali ghal dak li tkun informathom id-Dell li saret ghandha.

Ix-xhud kompla jghid illi wara li din l-ordni u l-cross check issir, dawn jitpoggew f’area li tinzamm ghal merkanzija li trid tingab hawn Malta u ssir il-palleting f’dak il-hin; u dan bhala palleting isir permezz ta’ shrink wrap iswed. Huwa stqarr illi wara ma setax jidhol kwalsiasi persuna fil-mahzen ta’ DHL. Is-sistema li tigi adoperata hija li huma jinghataw informazzjoni, f’dan il-kaz il-Fahrenheit, dwar l-isem u l-ID number tal-persuna li tkun qed issuq it-trakk u kif ukoll bin-numru tat-trakk.

Huma mbaghad kienu jghaddu din l-informazzjoni lil tad-DHL li jghaddu l-informazzjoni lis-security taghhom sabiex malli jasal dan it-trakk ikun awtorizzat awtomatikament biex jidhol fil-mahzen taghhom. Din il-procedura kollha huma segwewha minuta b’minuta ghaliex kienu prezenti. Infatti qal li huwa kien prezenti ma’ Ian Wirth. Huma ma kienu raw xejn li ma kienx qed jiffonzjona fil-mod ta’ kif kienet qed tingabar din il-merkanzija u allura baqaw bl-istess sistema, pero’ hadmet darba/darbtejn u regghu bin-nuqqasijiet fil-merkanzija. Il-klijent taghhom kien kuntent ukoll ghaliex ma kienx jirrizulta illi kien hemm xi problema.

Huwa tenna illi huma kienu jafu s-sistema ta’ supply chaining kienet tibda mid-Dell tghaddi ghal DHL, imbaghad hemm il-Fahrenheit u fl-ahhar kien hemm is-socjeta’ konvenuta. Huma raw illi ma kellhomx kontroll u fejn il-Fahrenheit ma kinetx qed taghtihom feedback ta’ x’setghet taghmel ahjar sabiex jigu evitati dawn in-nuqqasijiet, huma ddecidew li l-ahjar haga fic-cirkostanzi kien li jnehhu l-Fahrenheit u jissostitwuh b’service provider iehor u fil-fatt hekk ghamlu, u qal illi sal-gurnata tal-lum qatt ma kellhom problemi. Meta fil-fatt kienu jahdmu mal-

Fahrenheit kien qed ikollhom problemi ta’ nuqqas ta’ merkanzija in kontinwu.

Hafna min-nuqqasijiet kienu jisibuhom bhala groupage, pero’ sa fejn kien jiftakar meta huma waslu biex jitterminaw il-kuntratt minn mal-Fahrenheit irrizulta li kien hemm hafna nuqqasijiet u sa fejn jiftakar kien full load trailer. Huwa kemm-il darba tkellem mar-rapprezentanti tas-socjeta’ Fahrenheit li kienu Sandro u Tony sabiex jaraw jekk setghux isolvu l-problema. Pero’ sostna illi ma kien hemm l-ebda inizzjattiva u tentattivi da parti taghhom biex isolvu s-sitwazzjoni. Kien biss wara li huma itterminawlhom il-kuntratt u inkarigaw lil haddiehor li huma riedu jitkellmu maghhom.

Ix-xhud Raymond Borg in kontro-ezami qal illi l-merkanzija minn Dell kienet tintbaghat ghand id-DHL sfuzi, imbaghad min-naha tad-DHL kienu jiskenjawhom wiehed wiehed sabiex eventwalment imbaghad isir il-palleting. Qal illi peress li s-service provider kien imur ghand id-DHL darba f’gimgha, il-merkanzija kienet tibqa’ sfuza ghand id-DHL bil-presenza ta’ security taghhom, imbaghad eventwalment ikun isir il-palleting. Huwa qal illi mbaghad il-palletting isir permezz ta’ sheet wrap iswed u ma’ jkun hemm l-ebda tip ta’ identifikazzjoni fuq il-plastik u l-plastik kien jiddawwar mal-erba’ nahat.

Ix-xhud sostna illi fir-rigward tal-groupage container, qal illi huma sempliciment ikunu jafu l-hin li ghandu jmur, u jekk jigbor xi merkanzija qabel taghhom jew wara ma jidhlux fiha. Huma qatt ma’ dahlu fil-kwistjoni f’liema kien il-hin u l-istadju mill-mument tal-merkanzija tal-Intercomp kienet titpogga fil-container. Huwa kkonferma illi qatt ma vverifikaw f’liema stadju, il-merkanzija kienet tidhol fil-groupage container ghaliex gieli kien hemm drabi fejn jaghtuhom informazzjoni bit-trailer number, b’liema persuna u mbaghad jasal trailer iehor b’numri ohra kompletament differenti.

Huwa zied jghid illi r-wrapping tal-plastik ikun issiljat tajjeb tant illi jkun hemm bzonn illi jinqata’ permezz ta’ sikkina. Ix-xhud tenna illi huwa kien informa lir-rapprezentanti tal-

Fahrenheit li kien ser jitla' l-Olanda sabiex janalizza s-sistema li kienet qed tigi adoperata, u jekk xtaqu huma ma kien hemm l-ebda problema li jitilghu u jakkumpanjawhom sabiex jaraw huma wkoll. Pero' qal ukoll illi ma jiftakarx jekk stedinhomx biex jitilghu maghhom jew le.

Din il-procedura kollha li spjega x-xhud mill-mument li ssir l-ordni minghand l-Intercomp sakemm il-merkanzija titwassal Malta hija l-istess, u dejjem giet adoperata ghal kwalsiasi merkanzija u ordni li tkun saret. Ix-xhud ikkonferma illi huwa dejjem kien prezenti meta tasal il-merkanzija hawn Malta. Huwa ma kienx ikun prezenti sabiex jezamina l-procedura li giet adoperata sabiex waslet il-merkanzija f'dan il-kaz partikolari. Il-B.A.S., meta jsir l-ordni jiddependi fuq il-volum tax-xoghol, imbaghad minn hemm jigi analizzat jekk jaqbilx li l-merkanzija tingabx bhala full load trailer jew inkella bhala groupage. Huwa kkonferma illi fil-fatt hija l-B.A.S. li tikkonferma mal-Fahrenheit u taghtiha l-go ahead sabiex tadopera l-mod ta' kif ghandha tingab il-merkanzija hawn Malta. Ix-xhud ikkonferma wkoll illi meta jmur id-driver tal-Fahrenheit, il-merkanzija tkun palleted go shrink wrap u jkun hemm indikat ezatt x'jikkontjeni l-kontenut tal-istess pallet. Huwa kkonferma illi set to be contain jigi ndikat fis-CMR u fuq ix-shrink wrap ma jkun hemm l-ebda tip ta' marki jew simboli ta' xi haga.

Huwa zied jghid li dwar il-konsenna li huma marru jivverifikaw u jissolveljaw il-process kollu, qal illi ma jafx jekk f'dik il-konsenja kien hemmx xi nuqqasijiet.

Ix-xhud gie muri dokument a fol 16 tal-process u kkonferma illi f'dak id-dokument ma rrizultax illi hemm il-kliem “set to contain”, imma hemm in-numru tal-kaxxa u dan huwa ahjar; filfatt gie ffirmat ghal dak l-ammont ta' kaxxi. Huwa sostna illi jekk gieli ffirma x-xufier, din kienet problema tieghu. Huwa kkonferma illi s-sistema adoperata mid-DHL hija li huma jaghtu l-konsenja u l-ordni li hija diga' shrink wrapped u jghadduhom u jikkonsenjawhom f'dan l-istat.

Rat l-affidavit ta' **Josianne Galea** prezentat minnha fit-22 ta' Frar 2011 fejn iddikjarat illi hija qed taghmel dan l-affidavit in konnessjoni ma' din il-kawza li tikkoncerna l-garr ta' merkanzija minn DHL Danzas Air & Ocean gewwa Schiphol, l-Olanda sa Malta, liema garr sar mis-socjeta' Fahrenheit permezz ta' trailer numru TR 559 li wasal Malta fil-11 ta' Marzu 2008.

Galea ddikjarat illi hija tahdem ma' Fahrenheit fejn tokkupa l-kariga ta' sales manager u ilha ghal dawn l-ahhar hames snin. Hija qalet illi xogholha huwa li tiehu hsieb l-ordnijiet ta' klijenti u cioe' li tipprovdi fee quotes, taqbel dwar it-terms tal-garr mal-klijent u finalment taccetta, f'isem Fahrenheit, l-ordnijiet li jsiru abbazi tat-terms li jkunu gew accettati. Hija kienet responsabbli tal-ordni tas-servizz li pprovdiet Fahrenheit fil-garr ta' merkanzija. Hija sostniet li ghalkemm setghet ma kinitx hija li tkellmet mal-klijent, is-sales team taghhom kien jikkonsisti fiha u f'*sales assistanti* ohra, certu Rebecca Mangion, li kienet taht ir-responsabbilta tax-xhud u li kienet izzommha nfurmata f'kull pass li taghmel u kienet taghmel l-affarijiet bil-kunsens taghha.

Ix-xhud sostniet illi fir-rigward tal-BAS huma kellhom arrangament u procedura *standard* ghall-vjaggi kollha li kienu jaghmlu ghalihom fir-rigward tal-konsenji tal-Intercomp. Dan peress illi kien qed ikollhom weekly bookings tal-istess tip, jigifieri b'rekwiziti simili fejn il-vjagg kien ikun dejjem l-istess, cioe' minn Schiphol gewwa l-Olanda ghal Malta permezz ta' trailers.

Ix-xhud qalet illi l-arrangament taghhom ma' BAS kien jikkonsisti illi BAS jghidulhom kellhomx bzonn ta' *full load trailer* fejn it-trailer ikun dedikat kollu kemm hu ghal vjagg specifiku ta' BAS, jew inkella *groupage trailer* fejn jinqasam ma' numru ta' klijenti. Fil-kazijiet fejn kien ikollhom bzonn ta' *groupage trailer*, il-BAS kienet tordna nilli tinfurmhom meta taghmel l-ordni, l-ispazju li kien ikollhom bzonn li jigi riservat ghalihom gewwa t-trailer partikolari. Dan kien qed jigi kalkolat f'*loading metres*. In-noll, ossia freight li kien jigi ccargjat minnhom lill-BAS kien jiddependi jekk il-vjagg kienx *full load* jew *groupage trailer*,

u fil-kaz ta’ *groupage trailer* in-noll kien jigi kalkolat skont il-*loading metres.*

Hija kompliet tghid illi ghal kull vjagg li l-BAS kienet tqabbadhom, huma kellhom procedura ta’ booking fejn il-BAS kienet tikkuntatjhom b’email u tordna *full load* jew *groupage trailer*. Fil-kaz ta’ *groupage trailer* kienet tinfurmhom bil-*loading metres* kellhom bzonn fit-trailer. Sussegwentement, kienet tinfurmhom bin-numru ta’ *pallets* u l-*gross weight* li kienu ser jigu mghobbija fit-trailer u b’deskrizzjoni generali tal-merkanzija li kienet ser tkun fuq il-*pallets*. Din il-merkanzija dejjem kienet tigi riferuta bhala *computer parts and accessories*. Hija ddikjarat illi l-istruzzjonijiet taghhom ghal dawn il-vjaggi kienu li jipprovdu trailer gewwa l-*bonds* ta’ DHL gewwa l-Olanda. Hemmhekk jigu mghobbija l-*pallets* min-nies tad-DHL stess gewwa t-trailers taghhom u huma jgibu l-konsenja Malta.

Josianne Galea stqarret illi fir-rigward tal-konsenja mertu tal-kaz, cioe dik li waslet Malta fl-4 ta’ Marzu 2008, hija qalet illi fit-3 ta’ Marzu 2008, il-Fahrenheit kienet irceviet *email* minn rapprezentant tal-BAS, certu Marika Boxman, fejn talbu lill-Fahrenheit tipprovdi *full load trailer* ghal hdax-il *loading metre*. Fl-4 ta’ Marzu 2008, l-istess Marika Boxman, permezz ta’ email infurmathom bid-dimensjonijiet ta’ kull *pallet* li minnhom kien hemm erbgha u ghoxrin. Din il-korrispondenza giet annessa u mmarkata bhala Dok. JG1.

Rat l-affidavit ta’ **Anthony Zerafa** pprezentat minn Dr. Micallef Grimaud fis-seduta tat-12 ta’ April, 2011 fejn iddikjara illi huwa jahdem ma’ Fahrenheit fejn jokkupa l-kariga ta’ *operations manager* u ili jahdem ma’ Fahrenheit fl-istess kariga ghal hdax-il sena. Xogholu huwa li jiehu hsieb l-operat tat-trailers barra minn Malta fejn jara illi jibghat it-trailers taghhom biex jigbru x-xoghol skont l-ordnijiet li jkunu ghalqu s-*sales team* tal-Fahrenheit.

Anthony Zerafa sostna illi l-BAS kienet tqabbadhom b’mod regolari biex jigbru xoghol destinat lil Intercomp minghand id-ditta DHL gewwa Schiphol, l-Olanda. Qabel

ma' kienu bdew jipprovdu dan is-servizz lill-BAS fir-rigward tax-xoghol destinat lill-Intercomp, kienu gew maqbula bejn il-BAS u l-Fahrenheit il-kundizzjonijiet tas-servizz taghhom. Fil-fatt impjegati tal-BAS li kienu Ray Borg u Marika Boxman, kienu tkellmu maghhom fuq xoghol ta' gbir ta' merkanzija li huma kienu hadu minghand l-Intercomp, ditta lokali li timporta computers. Id-diskors kien bazat fuq in-noll tal-garr tal-merkanzija li kienu ser izommu ghal dan ix-xoghol, li kien sejjer ikun frekwenti hafna u li tieghu kien ser ikun hemm volum kbir, u t-*terms and conditions* li tahthom il-Fahrenheit kienet ser tipprovdi s-servizz.

Huwa stqarr illi l-BAS u l-Fahrenheit kienu ftehmu fuq zewg prezzijiet ta' noll li kellu jigi ccargjat jekk il-vjagg kien jirrikjedi *full load trailer* u f'dak li kellu ccargjat f'kaz ta' *groupage trailer*. Il-BAS kienet tiddeciedi r-rekwiziti taghha ghal kull vjagg, jekk jipprovdux *full load* jew *groupage trailer.* F'kaz ta' *groupage trailer* il-prezz tan-noll li kienu jiccargjaw lill-BAS kien jigi stabbilit skont l-ammont ta' *loading metres* li kienu jigu mghobbija mid-DHL fit-trailer ta' Fehrenheit.

Huwa zied jghid illi l-BAS kienet ukoll accettat illi huma joperaw taht is-CMR Convention u/jew l-Istandard Trading Terms. Dawn huma kundizzjonijiet li japplikaw dejjem ghal kull konsenja u jipprovuhom ukoll fuq kull kwotazzjoni illi jaghtu. Il-BAS qatt ma ghamlet l-ebda riserva fuq dawn il-kundizzjonijiet u kieku kienet taghmel dan, huma kienu jirrifjutaw illi jipprovdu s-servizz.

Anthony Zerafa tenna illi f'dak li kellu x'jaqsam mal-*operations* u mieghu, l-arrangament kien li ghal kull vjagg li kienu jaghmlu, il-BAS jghidulhom minn qabel il-vjagg kemm *loading metres* li l-merkanzija kienet tokkupa jew in-numru ta' *pallets*, kellhom jghabbu f'dak il-vjagg partikolari, halli hu jkun jista' jirriserva l-ispazju necessarju ghal dan ix-xoghol fit-*trailer* jew *trailers* li kienu ser juzaw ghal dak il-vjagg. Ix-xhud stqarr illi l-operat tal-merkanzija tal-BAS, skont il-ftehim bejn Fehrenheit u BAS, kien jikkonsisti billi l-Fehrenheit tibghat trailers skont il-volum tax-xoghol tal-vjagg partikolarai ghand id-ditta DHL

f'Schiphol fejn hemm l-istess ditta kienet tghabbi l-pallets gewwa t-trailers taghhom. Hawnhekk Zerafa xtaq izid illi dejjem kellhom kellhom struzzjonijiet mill-BAS biex jaccertaw li jigbru jew *loading metres* jew in-numru ta' *pallets*. Fil-fatt kienet tkun din ic-cifra illi kienet tigi specifikata lilhom fl-ordni li kienet taghmel il-BAS ghal kull vjagg.

Zerafa ikkonferma illi kien hemm kazijiet ukoll fejn il-BAS kienu juzaw is-*sales team* tal-Fahrenheit biex imorru jghabbu ghand id-DHL Shiphol minghajr ma' kienu jtuhom l-ammont ta' *loading metres* jew pallets li kienu ser jitghabbew u f'kazijiet bhal dawn, huwa kien jibghat trailer shih vojt u sakemm jasal it-trailer ghand id-DHL jircievi minghand il-BAS, *tramite s-sales team* taghhom l-ammont ta' *loading metres* jew *pallets* li kienu ser jintbaghtu Malta. Huwa qal illi l-BAS qatt ma taw xi struzzjonijiet specjali barra dawn li ddeskriva hu ghaliex kieku hu kien ikun jaf bihom u kien jaghmel l-arrangamenti necessarji biex jahdem skont l-istruzzjonijiet.

Huwa kompla zied illi meta jasal ix-xufier bit-*truck* u t-*trailer* ta' Fahrenheit ghand il-warehouse tad-DHL gewwa Schiphol, dan kien isuq b'lura mal-*loading bay* ta' DHL u l-impjegati tal-istess ditta kienu jghabbu l-pallets, li kienu jkunu diga lesti mdawrin b'plastik iswed, gewwa t-trailer. Ix-xufiera kienu jghidulu illi kienu biss jithallew joqghodu hdejn il-bicca tal-warehouse tad-DHL magenb it-*trailer* biex ikunu jistghu jaraw il-*pallets* jitghabbew gewwa l-istess trailer izda huma qatt ma thallew jidhlu aktar minn hekk gewwa l-warehouse tad-DHL. Allura x-xufiera kulma setghu jaraw kien il-pallets dehlin gewwa t-trailers. Qatt ma setghu jaraw il-kontenut tal-pallets ghax dawn kienu jitilghu fuq it-trailer imdawrin bil-plastik. Huwa gieli kellu lmenti minn xufiera li dawn ma thallewx ukoll joqghodu hdejn il-*loading bay* biex ikunu prezenti ghat-tghabija izda jibqghu fit-truck taghhom. Din is-sitwazzjoni ma kinitx tigri ta' spiss izda meta jkun hemm xi hadd differenti inkarigat mill-warehouse tad-DHL u normalment meta kien ikollhom jghabbu trailer shih tad-DHL u jissigillaw it-trailer tad-DHL stess, imbaghad it-trailer kien jibqa' bl-istess sigill

sakemm dan jinkiser hawn Malta mill-BAS stess jew mill-klijenti taghhom, l-Intercomp.

Anthony Zerafa sostna illi mhux dejjem kien ikun jaf kemm pallets jew loading metres kienu ser jitghabbew go t-trailer, hu kien jghid lix-xufier biex joqghod attent biss ghal kundizzjoni tal-pallets li kienu jitghabbew gewwa t-trailer u jiffirma d-dokument moghti lilu mid-DHL meta jkun sodisfatt li ma kien hemm l-ebda pallet miftuh jew imcarrat jew b'xi mod danneggat. Ix-xufiera tieghu qatt ma gibdulu l-attenzjoni b'telefonata illi kien hemm xi haga hazina waqt it-tghabija. Huma dejjem sabu x-xoghol lest b'*shrink wrapping* imdawwar mal-pallets u n-nies tad-DHL lesti biex jghabbu x-xoghol. Qatt ma kellu xi lmenti li x-xoghol gie presentat sfuz jew inkella mhux *shrink wrapped*.

Ix-xhud qal illi kien biss wara l-BAS u l-Intercomp sabu b'mod regolari f'diversi konsenji nuqqasijiet minn gewwa x-*shrink wrapped pallets* u, sa fejn kien jaf hu, rapprezentanti tal-istess Intercomp u BAS kienu telghu ghand id-DHL gewwa Schiphol biex jaraw x'kien qed jigri, illi l-BAS talbitu biex ix-xufiera taghhom jibdew jghoddu l-kartun sfuz fuq il-pallet ghand id-DHL flimkien ma' mpjegati tad-DHL stess u wara li jaqblu fuq l-ammont ta' kartun il-*pallet* jigi *shrink wrapped* quddiem ghajnejhom u mbaghad immedjatament jitghabba gewwa t-trailer.

Wara li kien sar dan l-arrangament, ghalkemm ix-xufiera kienu jghoddu l-kartun ma' rapprezentant tad-DHL, huma qatt ma setghu jkunu jafu jekk il-kartun kienx mimli jew vojt bil-merkanzija ghaliex huma dejjem ghaddew il-kartun ta' barra jigifieri l-outer packing. Huwa qal illi seta' kien hemm computers gewwa u seta' kien hemm tajjar ghax ma tkunx tista' tinduna meta l-kartun ikun maghluq.

Wara li x-xoghol kien jitghabba gewwa t-trailer dan l-istess trailer kien jigi sigillat mid-DHL stess. F'kaz ta' *full load trailer*, is-sigill kien dejjem isir mid-DHL u jitnehha mill-BAS jew l-Intercomp hawn Malta. F'kaz ta' *groupage trailer* fejn it-trailer kien jifdallu spazju biex jitghabba xoghol iehor, is-sigill tad-DHL kien isir xorta u jinzamm sakemm it-trailer jasal fil-post fejn irid jitghabba x-xoghol l-

iehor. Hawnhekk bil-fors kellu jinkiser dan is-sigill u meta jitlesta t-taghbija tal-merkanzija jerga jinghalaq it-trailer u jigi sigillat b'sigill iehor sakemm dan jasal Malta. Huwa sostna illi f'kaz ta' *groupage trailer* dan kien jingabar mix-xufiera lokali tal-Fahrenheit mix-xatt, jigi hdejn il-mahzen taghhom f'Attard u jhottu x-xoghol biex ikun jista' jitqassam b'vetturi izghar dejjem skond il-volum.

Huwa gieli ra dawn il-pallets tal-BAS b'ghajnejh ghax l-ufficju tieghu kien mal-mahzen tal-Fahrenheit u seta' jikkonferma illi dawn kienu dejjem jigu shrink wrapped b'plastik iswed. Il-plastik ikun imdawwar b'certa tensjoni ghax inkella jiccaqlaq ix-xoghol fuq il-pallet waqt il-garr u jista' jizzarma u jaqa'.

Fil-kaz tax-xoghol tal-BAS li kien ra', seta' jikkonferma illi l-pallets kollha kienu mdawrin b'plastik iswed sa fuq nett. Huwa stqarr illi x-shrink wrapping kien jibqa' tiela sal-ahhar filata tal-pallet u kien idur u jitrikkeb mal-faccata ta' fuq tal-pallet.

Huwa kkonferma illi huwa qatt ma' ra' l-pallets tal-BAS li kienu jidhlu gewwa l-mahzen taghhom b'xoghol imcaqlaq jew nieqes. Huwa kkonferma illi x-xoghol qatt ma' kien imbaghbas. Li kieku xi xoghol kien gie nieqes wara li jkunu gew shrink wrapped, huwa kien jinduna ghaliex ix-shrink wrapping kien ikun jidher laxk, jigiferi qisu sejjer jizloq minn max-xoghol. Il-plastik ikun *stretched* hafna u ghalhekk malli jitnehhew xi kaxxi mill-pallet dan il-plastik jew jitqatta' jew inkella jillaxka b'mod illi tinduna bih facilment. La darba x-shrink wrapping jitnehha jew jillaxka dan ma jkunx jista' jerga jitpogga fuq il-pallet izda jkun irid jitnehha kollu u jsir wiehed gdid. Dan isir permezz ta' magni apposta.

Zerafa rrefera ghal dak li setghu isostnu r-rapprezentanti tal-BAS jew l-Intercomp u qal li l-ebda kaxxa ma tista' titnehha mill-parti ta' fuq tal-pallet minghajr ma' haddiehor jinduna ghax malli titnehha l-icken kaxxa, ix-shrink wrapping jillaxka u ma jkunx jista' jitpogga f'postu. Kaxxi mit-tieni u t-tielet filliera ma' setghux jitnehhew ghax lanqas ma' tista' tiddahhal id u taqbad il-kaxxa minhabba

t-tensjoni li biha l-kaxxi jkunu ma’ xulxin u anke jekk seta’ jsir dan, ix-shrink wrapping jitqatta’. Minbarra hekk, l-ispazju vojt li jkun hemm wara li titnehha kaxxa tkun trid timtela’ nkella x-shrink wrapping ikun jidher sew li qieghed laxk u li hemm spazju li mhux suppost fih.

Huwa kompla jghid illi meta kien jghabbi trailer shih bix-xoghol tal-BAS, u t-trailer kien jasal Malta, il-Fahrenheit kienet tibghat xufier impjegat taghha biex tigbed it-trailer minn gewwa l-port u twasslu direttament ghand l-Intercomp gewwa l-Marsa, fejn burdnara tal-BAS kienu jiksru s-sigill, jifthu t-trailer u jhottu l-pallets ghal gewwa l-mahzen tal-istess ditta Intercomp. Billi x-xoghol kien pallets, ma kienux idumu jhottu trailer shih allura hu kien jghid lix-xufier taghhom biex joqghod mat-truck.

Fir-rigward tal-konsenja mertu tal-kaz, fil-11 ta’ Marzu 2008, fit-3 ta’ Marzu 2008 is-sales team tal-Fahrenheit kienu ghaddewlu korrispondenza minn rapprezentant tal-BAS, certu Marika Boxman, permezz ta’ liema email il-BAS riedu jghabbu cirka 11 *loading metres* minghand id-DHL dik il-gimgha. Fl-4 ta’ Marzu 2008 il-BAS avzawhom bl-ammont ta’ *pallets* li rieduhom jigbru minghand id-DHL, li kienu jammontaw ghal 24 *pallets*, li kien xoghol deskritt bhala *Computer Parts & Accessories*, u li kellu *Gross weight* ta’ 7383 kilos. Dan l-ammont ta’ *pallets* kien jirrikjedi trailer shih u fil-fatt huwa baghat trailer b’numru TR559. Din il-korrispondenza giet immarkata bhala Dok. TZ1. Meta x-xufier, Dragan Miculovic, wasal ghand id-DHL sab illi l-merkanzija kienet fuq *pallets* u diga shrink wrapped u cempillu biex jghidlu b’dan. Fuq struzzjonijiet tieghu, ix-xufier ikkonferma man-nies tad-DHL li dak kien ix-xoghol taghhom u assigurawh illi huma kienu ghabbew il-kartun fuq wooden pallets u ghamlu x-shrink wrapping bil-plastik iswed. Huwa tah ukoll struzzjonijiet biex jara jekk il-pallets kienux bil-hsara minn barra u li x-shrink wrapping kien intatt. Ix-xufier hekk ghamel u wara gie ssigillat it-trailer min-nies tad-DHL fil-presenza tax-xufier, u baqa’ sejjer dritt ghall-port ta’ Genova fejn it-trailer kellu jitghabba fuq il-vapur li kien gej Malta u l-EUROCARGO ISTANBUL. Fil-fatt hekk sar u t-trailer TR559 tghabba fuq il-vapur fit-8 ta’ Marzu 2008 u wasal Malta fil-11 ta’ Marzu

2008. Billi x-xoghol kien mimli kollu b'xoghol ghal BAS, it-trailer ingabar mill-p ort minn xufier taghhom stess u baqa' sejjer bih ghand l-Intercomp fejn inhatt minn nies imqabbdin mill-BAS stess.

Rat ix-xhieda ta' **Paul Caruana** tat-22 ta' Gunju 2011 fejn ikkonferma illi meta waslet il-konsenja partikulari, huwa kien prezenti kif irrizulta mid-dokument ezebit fl-Atti a fol 36 fejn hemm il-firma tieghu u dik il-merkanzija li waslet kienet kollha shrink wrapped. Mistoqsi jekk kitibx xi kummenti dwar shrink wrapped cioe' fl-istadju li jasal ghandu, qal illi huma ma jiktbux, jiktbu biss jekk jirrizultalhom li kien hemm xi merkanzija nieqsa. Kieku x-shrink wrapped ma kinitx intattata pero' kien jikteb xi kumment li f'dan il-kaz ma kienx ghamel. Ix-shrink wrapped jasal intatt u jifthu hu u hekk kien gara. Huwa qal illi shrink wrapped tfisser illi l-pallet tkun imdawra kollha bil-plastik, sussegwentement huwa jifthu u jibda jaghzel ix-xoghol. Huwa stqarr illi l-kaxxi li sabu neqsin kienu jinsabu min-nofs l-isfel. Huwa sostna illi kieku kien hemm shrink wrapped imcarrat, kien inizzlu. Huwa ma jiftakarx kif kien ix-shrink wrapped ta' din il-konsenja partikolari jekk kienx imdawwar biss jew minn fuq ukoll. Mistoqsi jekk kienx hemm xi marki distinti fuq ix-shrink wrapped, qal illi le kien normali iswed u security tape ma jkunx hemm.

Rat ix-xhieda ta' **Mario Debono** tat-22 ta' Gunju, 2011 fejn iddikjara illi huma taw struzzjonijiet lil Fahrenheit biex imorru gewwa d-depot tad-DHL gewwa l-Olanda u jigbru l-merkanzija li kienet diga shrink wrapped. Huwa tenna li l-konsenja jkollha l-invoice bl-affarijiet ta' go fiha. Ma kienx l-inkarigu ta' Fahrenheit biex tghodd in-numru ta' pallets li kellha tigbor. Huma l-agenti tad-DHL hawn Malta, qal illi huma ghandhom kawza ohra bhala BAS kontra l-Air Malta fejn kien hemm nuqqasijiet apparti dawn li kellhom kontra l-Fahrenheit.

Rat l-affidavit ta' **Alexander Mallia** pprezentat fit-22 ta' Gunju 2011 fejn iddikjara illi huwa direttur tal-Fehrenheit u lejn Ottubru tal-2007, huwa u s-sales team tieghu kellhom diskussjonijiet ma' rapprezentanti tal-BAS fuq xi xoghol li dawn xtaqu jgibu minghand l-agent taghhom gewwa l-

Olanda bl-isem ta’ DHL ghal klijent taghhom hawn Malta l-Intercomp. Huwa tenna illi dan kien se jkun xoghol ta’ spiss ghax kien jikkonsisti minn ammont sostanzjali ta’ pallets *shrink wrapped* u d-deskrizzjoni tal-merkanzija kienet ta’ *Computer Parts & Accessories*. Din ma kinitx xi haga gdida ghalih ghaliex ta’ spiss kellu merkanzija simili u ghalih kien xoghol bhal xoghol iehor u ghadu sal-lum igorr merkanzija simili. Ghalhekk fil-waqt illi hu accetta li jahdem dan ix-xoghol, bdew diskussjonijiet fuq ir-rata ta’ freight kemm jekk il-BAS ikollhom bzonn trailer shih kif ukoll jekk il-merkanzija kienet toqghod f’parti biss gewwa t-trailer u tingarr bhala ‘groupage’.

Mallia qal illi r-rati tal-freight dejjem ikunu marbutin ma’ kundizzjonijiet ta’ garr, jigifieri mat-*trading terms and conditions* taghhom li huma bilfors iridu jahdmu bihom minhabba li din hija kundizzjoni ta’ l-assikurazzjoni taghhom. Dawn it-*trading terms and conditions* jinkludu wkoll is-CMR Convention jigifieri jekk il-garr kien sejjer ikun maghmul bit-trailers, tapplika l-konvenzjoni internazzjonali tal-garr tal-merkanzija fuq it-triq li dahlet bhala ligi wkoll f’Malta.

Huwa kkonferma illi dan ix-xoghol ma kienx eccezzjoni u meta taw ir-rati tal-freight lill-BAS huma avzawhom bil-kundizzjonijiet tal-garr taghhom. Qal illi qablu fuq rati adekwati u l-kundizzjonijiet tal-garr. Huwa zied illi r-rati kienu mahdumin kemm ghal trailer shih kif ukoll fuq rata ta’ *loading metres*, jigifieri rata ghal kull metru jimxi (running metres). Huwa spjega li fix-xoghol taghhom ir-rati tal-freight dejjem ikunu mahdumin b’dan il-mod. Huma ftehmu wkoll illi meta l-BAS kienu jridu jgibu din il-merkanzija kellhom javzawhom minn qabel bl-email l-ammont ta’ merkanzija u jekk iridux jibbukjaw trailer shih jew inkella groupage biex huma jkunu jistghu jaghmlu l-arrangamenti taghhom minn qabel biex ikunu jistghu jigbru l-merkanzija fiz-zmien li kienu jriduh il-BAS. Min-naha taghhom il-BAS riedu li huma javzawhom bl-isem tax-xufier, in-numru tat-trakk u n-numru tat-trailer li kienu sejrin jibghatu sabiex huma javzaw l-agent taghhom b’dawn id-dettalji.

Huwa stqarr illi d-dokument tal-garr kien jinhareg minn ghand id-DHL u gie ffirmat mid-DHL u x-xufier taghhom meta dan jigbor il-kunsenja. Dan id-dokument mhux dejjem ikun l-istess. Xi drabi d-DHL kienu johorgu dokument li jsejhulu *Air Way Bill* li normalment jintuza ghal garr ta' merkanzija bl-ajru u drabi ohra l-*Consignment Note* li huwa d-dokument normali li jinhareg meta jkun hemm garr tal-merkanzija bit-trailer fuq it-triq. Huwa ma jafx ghaliex id-DHL kienet tohrog dawn id-dokumenti varji izda meta gibed l-attenzjoni tal-BAS fuq dawn id-dokumenti, huma ma gharfux ituh spjegazzjoni. Huwa dejjem insista mal-BAS illi l-ftehim originali bejniethom dwar il-kundizzjonijiet tal-garr ta' dan ix-xoghol xorta wahda jibqa japplika. Huwa qal illi r-rati tal-freight ghal garr bl-ajru huma kompletament differenti mill-garr bit-trailers. Fil-fatt il-freight ghal garr bl-ajru huwa ferm ghola pero' hu kien izid ir-rati tal-freight ghaliex id-DHL johorgu l-*Air Waybill* ghax il-garr kien qed isir bit-trailers. Fuq id-dokument tal-garr kien ikun hemm in-numru tal-kartun li kienu mghobbija fuq il-pallets u diga *shrink wrapped* u d-deskrizzjoni tax-xoghol bhala *Computer Parts and Accessories.*

Alexander Mallia qal illi meta titlesta t-taghbija tal-pallets id-DHL kienet taghti d-dokumenti lix-xufier u dan kien jibghathom mat-trailer jew gieli kienu jaslu max-*Ships bag* fuq il-vapur li kien ikun fuqu t-trailer. Issir din ta' l-ahhar meta jkollhom hafna dokumenti tal-merkanzija li dawn kienu jingabru mill-agent taghhom gewwa Genova u dan kien iqassam id-dokumenti tal-merkanzija kollha gewwa t-trailers gewwa envelopp kbir bin-numru tat-trailer fuq barra u jghati l-envelopp lill-agent tal-vapur biex dan jinghata lilna meta jasal il-vapur Malta.

L-operations tieghu, Anthony Zerafa, li parti minn xoghlu kien li jiehu hsieb il-gbir tal-merkanzija kif ukoll izomm kuntatt max-xufiera biex jara x'gabru u biex iwassal it-trailers mimlijin sa gewwa l-port ta' Genova, kien jghidlu li x-xufiera kienu jsibu l-pallets dejjem bix-shrink wrapping lesti ghat-tghabija fuq it-trailer. Ix-xhud sostna illi huwa kien jaghmel enfasi kbira li jekk ix-xufiera jinduna li x-xoghol ikollu xi haga mhux f'loka, jigifieri x-shrink

wrapping imqatta' u x-xoghol jidher imbaghbas, dawn ma jaccettawx illi din il-merkanzija bil-hsara titghabba fuq it-trailers. Jekk id-DHL tibqa' tinsisti l-merkanzija ma kien fiha xejn hazin, dawn kellhom jaghmlu rimarka fuq id-dokument tal-garr fuq l-istat tal-merkanzija u jiffirmaw hdejn ir-rimarka li jghamlu kif ukoll jiffirma rappresentant tad-DHL. Huwa ddikjara illi ma kellhomx dawn it-tip ta' problemi.

Ix-xhud tenna illi bdew jahdmu dan ix-xoghol u wara xi zmien kellhom ilment minghand il-BAS illi l-klijent taghhom waqt li kien qieghed jircievi l-pallets *fully shrink wrapped* meta kien qed jiftah dawn il-pallets u jghodd ix-xoghol kien qieghed isib jew kaxxi vojta jew kaxxi neqsin. Huwa ma jiftakarx illi dan l-ilment kienx bit-telefon jew bl-email izda jaf illi meta ccekja max-xufiera tieghu li kienu jkunu qeghdin jistennew biex jinhatt it-trailer ghand il-BAS, dawn ikkonfermawlu illi l-pallets dejjem waslu b'*shrink wrapping* iswed intatt u nstab in-nuqqas meta dan il-plastic tnehha minn madwar ix-xoghol. Huwa stqarr illi kienu jgorru merkanzija tal-BAS kwazi kull gimgha ghal perijodu twil u jahseb li garrew l-fuq minn 1,500 pallet.

Huwa kkonferma illi kull gimgha kien ikollu xi tnejn jew tliet trailers li kien ikun fihom merkanzija tal-BAS, daqqa trailer shih li kien ikun fih xi 24 pallets u daqqa kien ikollu parti minn trailer. Fil-bidu bdew bi ftit pallets izda x-xoghol zdied.

Meta kienu qalulu li bdew isibu l-merkanzija nieqsa, huwa ta' struzzjonijiet illi merkanzija tal-BAS li kienet tingabar gewwa *groupage trailers* tinhatt gewwa l-mahzen taghhom f'Attard minflok gewwa l-mahzen taghhom fil-*Groupage Bond*, Hal Far, biex ikun jista' jara b'ghajnejh kif tkun waslet il-merkanzija. Huwa kkonferma li l-merkanzija dejjem kienet tasal gewwa t-trailers bix-*shrink wrapping* intatt u l-*pallets* dejjem dehru tajbin. Huwa sostna illi meta kien ikollhom trailers mimlijin kollha bil-merkanzija tal-BAS, dawn kienu jinhargu mix-xatt u jitilghu dritt ghand il-BAS jew il-klijenti taghhom. Hawnhekk ma jiftakarx jekk kinux sabu xi nuqqasijiet minn go dawn it-trailers pero' jahseb illi iva ghax l-ilment li kienu ghamlulu l-BAS kien

b’mod generiku u ma specifikawx mil-liema tip ta’ garr kienu qeghdin isibu n-nuqqas. Rappresentanti tal-BAS kienu anki gew gol-mahzen taghhom f’Attard meta kienet sejra tasal u tinhatt il-merkanzija taghhom minn gewwa groupage trailers u dawn ikkonfermaw b’ghajnejhom stess illi l-merkanzija kienet tasal intatta.

Huwa sar jaf ukoll illi rappresentanti tal-BAS u l-klijent taghhom hawn Malta kienu telghu ghand id-DHL izda ma kinux staqsewh biex jitla’ maghhom. Pero’ wara li gew lura, kellu laqgha mal-BAS fejn dawn qalulu li kienu ftehmu mad-DHL biex ma jaghmlux ix-shrink wrapping qabel max-xufiera taghhom kienu ghaddew il-kartun li suppost kien fihom *Laptops* fuq il-pallets flimkien ma’ rappresentant tad-DHL u n-numru tal-kartun kien jaqbel mal-ammont li kien imnizzel fuq id-dokument tal-garr. Imbaghad wara li jsir dan l-ghadd tal-kartun, l-istess pallets kellhom jigu *shrink wrapped* u jitghabbew gewwa t-trailer. Spjega illi x-shrink wrapping ma kienx isir fl-istess post fejn kien isir l-ghadd tal-kartun u ma kienx isir fil-presenza tax-xufier taghhom. Fl-opinjoni tieghu, dan jispjega ghaliex, ghalkemm bdew jahdmu b’din is-sistema fejn ix-xufier taghhom kien jghodd il-kartun ghal habta ta’ Mejju jew Gunju tal-elfejn u tmienja xorta wahda l-BAS qalulu li kienu qeghdin isibu n-nuqqas.

Huwa tenna li ghal habta ta’ Lulju, il-BAS qalulu li ma ridux ikomplu jgibu dan ix-xoghol maghhom minhabba dan in-nuqqasijiet kollha mill-merkanzija izda hu qalilhom li dawn in-nuqqasijiet ma kienux min-naha tieghu izda bilfors minn min kien qieghed jippakja x-xoghol ghaliex il-pallets dejjem wassluhom bix-*shrink wrapping* intatt, xi haga li huma u l-klijent taghhom ma setghux jinnegaw.

Mallia qal illi jaf b’diversi konsenji li saru lill-Intercomp minn BAS u fejn ma kinitx involuta l-kumpanija Fahrenheit Freight Forwarders Limited, u dawn instabu li kellhom nuqqasijiet fihom. F’dan is-sens huwa annessa kopja tal-atti rilevanti mill-processi ta’ zewg kawzi li hemm pendenti l-Qorti bhalissa li dawn gew immarkati bhala Dok. AM1 u AM2.

Rat illi nhar il-5 ta’ Ottubru 2011 xehdet **Marica Boxman** fejn meta giet murija dokument JG1 esebit fl-atti a fol 64 et seq, hija kkonfermat illi din kienet l-ordni li giet moghtija lill-Fahrenheit min-naha taghhom. L-istruzzjonijiet moghtija minnhom kienu sabiex jigbru numru ta’ pallets u kaxxi. In-numru ta’ kaxxi huwa ndikat fil-korrispondenza relattiva. Hija sostniet illi fl-email taghha m’hemmx miktub li l-merkanzija kellha tkun *shrink wrapped* f’dan il-kaz. Hija qatt ma tat struzzjonijiet sabiex tkun *paletised*, kien wara li taghthom struzzjonijiet li kellhom ikunu *paletised* u numru ta’ kaxxi u l-piz. Hija stqarret illi l-informazzjoni giet moghtija lilha mil-*loading boys* li huma agenti taghhom gewwa l-Amsterdam u huma ghaddewha lill-Fahrenheit. L-agenti taghhom gewwa Amsterdam huma DHL. Fahrenheit kellha tigbor il-merkanzija skond l-email in kwistjoni.

Rat in-nota ta’ sottomissjonijiet ipprezentata mis-socjeta’ attrici seduta stante nhar is-6 ta’ Gunju 2012 kif ukoll n-noti ta’ sottomissonijiet tas-socjeta’ kjamata in kawza u tas-socjeta’ konvenuta ipprezentati nhar l-1 ta’ Awwissu 2012 u nhar id-29 ta’ Awwissu 2012 rispettivament.

Ikkunsidrat.

Illi din hija azzjoni maghrufa bhala *marine cargo claim* fejn f’din il-kawza is-socjeta’ Intercomp Marketing Limited kienet inkarigat is-socjeta’ konvenuta B.A.S. Limited sabiex igorrilha xi merkanzija mill-Olanda DHL Danzas Air & Ocean gewwa Schipol, ghal Malta liema merkanzija kienet tikkonsisti f’garr ta’ numru ta’ laptops u xi speakers u effettivament dan sar fuq trailer TR 559 mis-socjeta’ kjamata in kawza u wasal Malta nhar il-11 ta’ Marzu 2008. Jirrizulta li fil-fatt is-socjeta’ Inercomp irceviet sitt lap tops neqsin mill-merkanzija li kellha tircievi u ghalhekk kienet ghamlet claim mas-socjeta’ attrici assikuratrici Atlas Insurance PCC ltd fl-ammont ta’ erbat elef, tmien mija u hmistax-il Ewro u erbgha u disghin centezmu (€4,815.94) rapprezentanti l-valur ta’ sitt laptops li insterqu fit-tragitt u par speakers suwed. Jirrizulta li appena saret il-claim mas-socjeta’ attrici kienet saret survey Dok A1. Illi skond l-ittra esebita mis-socjeta’ attrici datata 18 ta’ Marzu 2008

is-socjeta’ Intercomp kienet gharfet lis-socjeta’ konvenuta bin-nuqqas li kien hemm fil-konsenja kif spjegat aktar ‘l fuq. Jirrizulta wkoll li s-socjeta’ attrici Atlas kienet ukoll infurmat lis-socjeta’ konvenuta B.A.S Limited dwar dan in-nuqqas fejn kienet talbitha thallasha is-somma ta’ erbat elef, tmien mija u hmistax-il Ewro u erbgha u disghin centezmu (€4,815.94) rapprezentanti hlas ai termini tal-polza ta’ assikuragzzjoni in konnessjoni man-nuqqasijiet fil-merkanzija u spejjez tas-survey relattiv u mitejn u tlieta u tletin Ewro (€233) lis-socjeta’ Intercomp Marketing Limited rapprezentanti l-excess relattiv. Is-socjeta’ attrici tramite x-xhud taghha Brian Valenzia kienet ikkonfermat li hija halset is-socjeta’ Intercomp Marketing tal-cliam li kienet ghamlet u kien ghalhekk li giet surrogata fid-drittijiet taghha Dok AI1 fol. 23.

Skond ix-xhieda ta’ Paul Caruana li jahdem fil-logistics Department tas-socjeta’ Intercomp jirrizulta li l-merkanzija waslet Malta tramite l-operaturi Fahrenheit u dan f’pallets miksija bil-plasti *shrink wrapped* u kien biss wara li fetah ix-xhrink wrap li induna bin-nuqqasijiet u dan fil-presenza tal-burdnar imqabbad mis-socjeta’ kjamata in kawza. Huwa ghamel referenza ghad-dokument AI7 u jghid li kien hu li identifika l-merkanzija li kienet nieqsa meta ghamel ezami komprattiv mal-invoice li kellu ta’ dak li kellu jircievi.

Raymond Borg ghan-nom tas-socjeta’ konvenuta jghid li huwa jaghti l-ordnijiet lis-socjeta’ kjamata in kawza. Ikkonferma li meta id-driver tas-socjeta’ kjamata in kawza jmur jigbor il-merkanzija dan isibha gja *shrink wrapped* u jkun hemm gja deskrizzjoni ta’ kull pallet li tkun ser tingarr lejn Malta.

Anthony Zerafa ghan-nom tas-socjeta’ Fahrenheit jghid li ix-xufiera taghhom ma kienux jghoddu l-kaxxi li jkun hemm fil-pallets izda xogholhom kien biss li jghabbu il-pallets li jkunu gja imdawrin bil-plastic u xoghol id-drivers taghhom huwa li jaraw li l-merkanzija tkun gja imgezwra bil-plastic u ma jkunx hemm xi hsara fil-packaging. Ikkonferma li f’dan il-kaz hekk sar, id-driver gabar il-merkaznija mill-Olanda u hadha dritt fil-warehouse tas-socjeta’ Intercomp hawn Malta .

Ikkunsidrat ulterjorment.

Illi is-socjeta' konvenuta fir-risposta taghha eccepiet li mhix responsabbli ghaliex ma jirrizultax li l-merkanzija in kwistjoni giet nieqsa waqt li din kienet taht ir-responsabilita' taghha u minkejja dan ma kellha l-ebda tort ghal dan in-nuqqas u ghalhekk ma hix responsabbli, oltre dan issostni li s-socjeta' attrici ghandha tipprova id-danni sofferi minnha u fit-tielet lok eccepiet li s-socjeta' attrici naqset li tavza lis-socjeta' konvenuta bid-danni allegatament subiti minnha fi zmien stipulat fl-Artikolu 30 tal-Convention on the Contract for International Carriage of Goods by Road (CMR) u l-istess Artikolu taht l-Kap 486 tal-Ligijiet ta' Malta. Sostniet ukoll li f'kaz li hemm xi responsabbilita' din hija limitata a tenur ta' l-istess CMR. Minn naha l-ohra is-socjeta' kjamata in kawza eccepiet li hija m'ghandhiex relazzjoni guridika mas-socjeta' Intercomp Limited u ghaldaqstant ghandha tigi liberata mill-oservanza tal-gudizzju, fit-tieni lok l-pretensjonijiet tas-socjeta' attrici jew/ u tas-socjeta' konvenuta fil-konfront taghha huma dekaduti ai termini tal-Artikolu 32 (1)(a) tal-Kap 486 tal-Ligijiet ta' Malta, fit-tielet lok li mhix responsabbli ghad-danni u li d-danni reklamati huma eccessivi, liema danni huma limitati skond l-istess CMR.

Kunsiderazzjonijiet legali.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta bla ebda dubju li s-socjeta' assigurata mas-socjeta' attrici u cioe' is-socjeta' Intercomp Marketing Limited inkarigat lis-socjeta' konvenuta sabiex iggorr il-merkanzija in kwistjoni go *trailer* mill-warehouse fornitura tal-kompjuters Dell gewwa l-Olanda ghal hawn Malta, u dan abbazi ta' kuntratt ta' garr li jidher esebit *inter alia* a fol 24 et seq tal-process, liema ftehim kif hemm specifikatament indikat, il-partijiet fuq indikati u kontraenti qablu li jkun suggett ghall-provizzjonijiet ezistenti fil-*Convention on the Contract for International Goods by Road* (Geneva, 19 ta' Mejju 1956) maghrufa ahjar bhal s-**CMR Rules**.

Illi fil-fatt kif inghad fis-sentenza fl-ismijiet "**<u>Alfred Grima noe vs Saviour Mifsud noe</u>**" (A.K. 27 ta' Dicembru 1991 – Vol LXXIII.ii.648):

*"Biex il-konvenzjoni tapplika l-partijiet iridu jkunu espressament ftehmu hekk. Dan il-principju huwa segwit f'diversi sistemi guridici ... ... u l-Qorti tal-Kummerc, b'riferibilment ta' dawk li huma maghrufa bhala The Hague Rules, irritjena l-istess principju fis-sentenzi "***<u>Avukat Dr Austin Sammut noe et noe vs Vivienne Bianch et noe</u>***" tat-3 ta' Mejju 1990 u l-"**<u>Avukat Dr Austin Sammut noe et vs James G Gollcher et noe</u>**" tal-10 ta' Mejju 1990."*

Illi f'dan il-kaz, jidher car li l-partijiet specifikaw illi tali relazzjoni taghhom u ta' bejniethom kellha tigi regolata bl-imsemmija **CMR Rules**, u ghalhekk ovvjament isegwi li d-determinazzjoni ta' responsabbbilita` *o meno* tas-socjeta' konvenuta fil-kawza odjerna ghandha tigi deciza abbazi ta' tali regoli, *stante* li tali regoli huma nkorporati fil-ftehim bejn l-istess partijiet u ghalhekk jaghmlu stat fil-konfront tal-istess.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta wkoll illi l-merkanzija indikata ma twaslitx shiha mis-socjeta' konvenuta, kif hija obbligat ruhha li taghmel *verso* s-socjeta' attrici Intercomp Marketing Limited, fid-destinazzjoni taghha hawn Malta u ghalhekk jidher li s-socjeta' konvenuta ghandha tirrispondi ghall-istess nuqqas abbazi tal-principju kostanti enuncjat f'diversi sentenzi fosthom **"<u>Reginald Micallef nomine vs Godwin Abela nomine</u>*"*** (A.K. 16 ta' Marzu 1992 – LXXV.ii.430) u **"<u>Marianno Sare' vs Antoine Ellul</u>"** (A.C. 12 ta' Gunju 1953 – XXXVII.i.197) fejn inghad li:

"Id-debitur jibqa' dejjem responsabbli ghall-adempiment tal-obbligazzjonijiet minnu assunti sakemm ma jipprovax li l-inadempjenza kienet dovuta ghall-kawza estranea, forza magguri jew kaz fortuwitu; b'mod li huwa jibqa' dejjem tenut jekk l-obbligazzjoni ma gietx adempita bi htija tieghu jew ta' terzi persuni imqabdin minnu".

Illi pero’ dan il-principju fuq enuncjat irid jigi kkunsidrat fid-dawl tal-provvedimenti tac-**CMR Rules** li l-partijiet jaqblu (stante li hemm referenza ghal dawn ir-regoli fin-noti rispettivi taghhom) li ghandu japplika ghall-kaz *de quo,* u fil-fatt **Artikolu 3** tal-istess jipprovdi li:

“For the purposes of this convention the carrier shall be responsible for the acts or omissions of his agents and servants and of any other persons of whose services he makes use of for the performance of the carriage, when such agents, servants, or other persons are acting within the scope of their employment as if such acts or ommissions where his own”.

Illi mbaghad l-**Artikolu 17** tal-istess **CMR Rules** jipprovdi li:

“1. The carrier shall be liable for the total or partial loss of the goods and for damage thereto occurring between the time when he takes over the goods and the time of delivery, as well as for any delay in delivery.

2. The carrier shall, however, be relieved of liability if the loss, damage or delay was caused by the wrongful act or neglect of the claimant, by the instructions of the claimant given otherwise than as the result of a wrongful act or neglect on the part of the carrier, by inherent vice of the goods or through circumstances which the carrier could not avoid and the consequences of which he was unable to prevent.

3. The carrier shall not be relieved of liability by reason of the defective condition of the vehicle used by him in order to perform the carriage, or by reason of the wrongful act or neglect of the person from whom he may have hired the vehicle or of the agents or servants of the latter.”

Illi l-**Artikolu 18** jipprovdi illi:

“1. The burden of proving that loss, damage or delay was due to one of the specified in article 17, paragraph 2, shall rest upon the carrier.”

Illi ghalhekk huma abbazi ta' dawn ir-regoli li dan il-kaz ghandu jigi deciz, bil-konsegwenza li r-responsabbbilita` tas-socjeta' konvenuta hija estiza u limitata skond il-kundizzjonijiet stipulati fl-istess regolamenti.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta wkoll li s-socjeta' konvenuta kienet inkarigat lis-socjeta' kjamata fil-kawza sabiex tigbor il-merkanzija deskritta fid-dokument esebit fl-atti a fol. 24 minn gewwa warehouse DHL Danzas & Ocean fl-Olanda tghodd il-kaxxi li kien hemm fuq kull pallet. Taf pero' li l-*packing* ma kienx imqatta u li l-merkanzija kienet *sealed.* Jinghad li s-socjeta' kjamata in kawza giet imqabbda mis-socjeta' konvenuta ghalkemm il-kuntratt tal-garr li sar mis-socjeta' attrici Intercomp Marketing Limited sar esklussivament mas-socjeta' konvenuta u ghalhekk ir-relazzjoni li kien hemm ezistenti bejn is-socjeta' konvenuta u is-socjeta' kjamata in kawza hija estraneja ghas-socjeta' attrici Intercomp Marketing Limited. Isegwi ghalhekk li abbazi tal-istess rizultanzi hija l-opinjoni ta' din il-Qorti li d-danni reklamati mis-socjeta' Intercomp Marketing Limited huma naxxenti mill-istess relazzjoni kontrattwali.

Illi s-socjeta' konvenuta qed targumenta li l-hsara u n-nuqqasijiet riskontrati graw meta l-istess merkanzija kienet fil-pussess tal-kjamata fil-kawza u li ghalhekk l-istess socjeta' kjamata in kawza ghandha tinzamm responsabbli tal-istess danni *di fronte* ghas-socjeta' attrici.

Illi din il-Qorti ma taqbilx mas-sottomissjoni tas-socjeta' konvenuta u dan peress li jirrizulta mhux kontestat li r-relazzjoni kontrattwali naxxenti mill-*International Consignment Note* hija dik bejn is-socjeta' attrici u s-socjeta' konvenuta abbazi ta' relazzjoni kuntrattwali hemm milhuqa. Il-fatt li l-istess socjeta' konvenuta inkarigat lis-socjeta' kjamata in kawza sabiex iggorr l-istess merkanzija, ma jfissirx li l-istess socjeta' kjamata in kawza b'hekk holqot relazzjoni guridika u kontrattwali mas-socjeta' attrici u dan anke in vista tal-fatt li l-inkarigu tas-socjeta' konvenuta sar direttament u esklussivament mas-socjeta' konvenuta u mkien mill-istess ftehim jew mix-

xhieda prodotta ma jirrizulta li s-socjeta' attrici tat il-kunsens taghha sabiex is-socjeta' konvenuta tinkariga terzi sabiex igorru l-istess merkanzija.

Illi kif inghad fis-sentenza **"<u>Benjamin Bonnici nomine vs Francis Vella et nomine</u>"** (Citaz. Numru. 1083/92/JF - P.A. F. 30 ta' Ottubru 2000):

"Illi mill-provi jirrizulta kjarament li r-rabta kuntrattwali kienet bejn is-socjeta' attrici (f'dan il-kaz s-socjeta' assikurata) *u s-socjeta' konvenuta. Kull sub-appalt iehor raggunt bejn il-konvenuti nomine u t-terz - minghajr ebda partecipazzjoni jew intromissjoni da parte tas-socjeta' attrici* (f'dan il-kaz is-socjeta' speditrici) - *m'ghandux ikun ta' impediment ghat-talbiet attrici fil-konfront tas-socjeta' konvenuta naxxenti mill-ftehim tal-garr milhuq bejniethom. Is-socjeta' attrici (*aqra ghal dan il-kaz s-socjeta' assikurata) *ma kellha qatt xi rapport guridiku mat-terz. Is-socjeta' konvenuta naqset milli twassal il-merkanzija tal-attur … ... kif kienet tenuta li taghmel … … ... Il-konvenuti nomine ma rnexxilhomx jippruvaw li n-nuqqasijiet graw minhabba ragunijiet barra mill-kontroll taghhom. Fl-ebda waqt ma rrizulta li l-attur … ... ... ta l-kunsens tieghu jew awtorizza lill-konvenuti nomine biex dawn jinkarigaw it-trasport lil terz. Kull ftehim ghalih kien 'res inter alios acta' u n-norma applikabbli f'kaz bhal dan hija dik li 'pacta tertiis nec presunt nec nocent'".*

Illi fis-sentenza "**<u>Albert Abela vs S Mifsud & Sons Ltd"</u>** (P.A (RCP) 23 ta' Ottubru 2001) fejn saret referenza ghas-sentenza fuq citata inghad ukoll:

"Illi huwa rilevanti li f'dik l-istess kawza hawn citata sahansitra giet michuda l-kjamata fil-kawza tat-terza persuna li s-socjeta' konvenuta kienet inkarigat sabiex iggor il-merkanzija minn barra minn Malta ghal Malta, stante li sostniet li l-unika relazzjoni li kienet tezisti kienet dik bejn l-attur u s-socjeta' konvenuta u ghalhekk la darba l-gudizzju huwa integru u fejn ir-responsabbilita' tal-konvenut fil-konfront tal-attur hija indubitata, indipendentement minn x'relazzjonijiet jista' jkollu hu ma' haddiehor, mela allura l-kjamata fil-kawza tat-terz ma

*ghandhiex tigi applikata. ("**Mamo vs Abela nomine**" - A.C. 4 ta' Frar 2000).*

Illi dawn il-principji kollha japplikaw ghall-kaz in kwistjoni stante li l-unika relazzjoni li tezisti dwar dan il-kuntratt ta' garr ta' merkanzija mill-Ingilterra ghall-Malta kien proprju dak bejn l-attur u s-socjeta' konvenuta, u kull relazzjoni li setghet inholqot bejn is-socjeta' konvenuta u s-socjeta' estera indikata fin-nota tal-eccezzjonijiet tas-socjeta' konvenuta hija estraneja ghall-posizzjoni tal-attur f'din il-kawza."

Illi fl-opinjoni ta' din il-Qorti dawn il-principji fuq ennuncjati japplikaw anke fil-kaz in kwistjoni nono*stante* l-applikazzjoni tas-**CMR Rules** ghall-kaz odjern, ghaliex fl-opinjoni ta' din il-Qorti m'hemm xejn fl-istess konvenzjoni li jezonera r-responsabbilita` tas-socjeta' konvenuta bhala *carrier* li hija assumiet fil-konfront tas-socjeta' attrici, cioe' dik l-obbligazzjoni li twassal l-istess merkanzija mill-Olanda ghal Malta. Illi dan huwa hekk anke ghaliex l-unika relazzjoni li s-socjeta' kjamata in kawza kellha kienet dik bejnha u bejn l-istess socjeta' konvenuta, liema relazzjoni *di fronte* ghas-socjeta' attrici hija *res inter alios acta*, apparti li l-istess relazzjoni hija regolata bil-polza ta' karigu u mhux bl-imsemmija regoli.

Illi stabbilit il-premess, is-socjeta' konvenuta fl-ewwel eccezzjoni taghha qed tecepixxi li *ai termini* tal-**Artikolu 17(2) tas-CMR Rules** fuq citat hija m'ghandiex tinzamm responsabbli peress li n-nuqqas u l-hsara fl-istess merkanzija grat "*through circumstances which the carrier could not avoid and the consequences of which he was unable to prevent*".

Il-Qorti hawnhekk taghmel referenza ghall-awtur **Malcom A. Clarke** fix-xoghol tieghu intitolat **International Carriage of Goods by Road CMR** (2nd Edition pg 355), li jsostni li:

"For the defence of unavoidable circumstances, as the name suggests, the evidence must disclose a cause that was the unavoidable cause of the loss, damage or delay.

At first sight, the description of the defence suggests loss, damage or delay which could not have been avoided by the carrier, something quite literally, inevitable. However, in England, the defence of unavoidable circumstance is not read literally. It does not require absurd or extravagant measures of the carrier, but that the circumstances causing loss, damage or delay could not be avoided by the exercise of "utmost care" on the part of the carrier."

Illi s-socjeta' konvenuta abbazi ta' dak fuq imsemmi tghid li hija ma kellhiex kontroll fuq il-merkanzija li kienet ser tingarr u ghalhekk ma hix responsabbli ghad-danni sofferti mis-socjeta' attrici minhabba n-nuqqas li nstab fil-konsenja u ghalhekk tezisti fil-konfront taghha *unavoidable circumstances* li b'hekk tezonerha minn kwalunkwe responsabbilita` ghar-rigward tal-istess nuqqasijiet.

Illi din il-Qorti ma taqbilx ma tali sottomissjonijiet fl-ewwel lok ghaliex il-fatt li s-socjeta' konvenuta inkarigat minn jedda lill-terzi sabiex igorru l-istess merkanzija ma tezonerax lill-istess socjeta' konvenuta mir-responsabbilitajiet taghha *di fronte* tas-socjeta' attrici stante li fil-konfront tal-istess hija assumiet l-obbligazzjoni li twassal l-istess merkanzija sal-punt jew destinazzjoni miftehma, u ghalhekk hija tirrispondi ghan-nuqqasijiet ta' terzi imqabbda minnha unilateralment dejjem fil-konfront tal-istess socjeta' assikurata.

Illi f'dan il-kuntest wiehed jirreferi ghas-sentenza "***"Paul Musu` et vs Francis Vella nomine"*** (A.C. 4 ta' Dicembru 1998 - LXXXII.ii.1336) fejn inghad li:-

"Din il-Qorti allura ma tistax ma taccettax il-konkluzjoni ta' L-Ewwel Qorti li s-socjeta' konvenuta ma rnexxiliex tezimi lilha nfisha mir-responsabbilita' ghall-akkadut. Mhux biss, indubbjament ghax ir-relazzjoni guridika diretta kienet biss bejn l-attur nomine u s-socjeta' konvenuta, in kwantu hu ma din is-socjeta' li kien finalizzat il-kuntratt ta' trasport; mhux biss ghaliex imkien ma jirrizulta li s-socjeta' konvenuta b'xi mod … … … … … ottjeniet il-kunsens taghha (ghas-subappalt moghti) *imma ukoll ghaliex hu*

adegewatament ippruvat li s-socjeta' kjamata fil-kawza (it-terz) *inkarigata mis-socjeta' konvenuta kienet ghal kollox inadempjenti fir-rigward tar-responsabbilitajiet taghha bhala trasportatur li tassigura li l-merkanzija fdata f'idejha kontra kull riskju bhal dak li kkaguna d-danni reklamati f'din il-kawza. Din il-Qorti ghalhekk ma tistax taccetta s-sottomissjoni li dak li gara kien incident li sehh indipendentement mill-volonta' tas-socjeta' konvenuta … … Ma tistax taccetta li kien kaz fortuwitu fejn l-appellant nomine seta' jinvoka l-principju 'casus sentit dominus'."*

Illi dan il-principju ennuncjat fil-gurisprudenza nostrali jinsab ikkonfermat fl-**artikolu 3 tal-istess Konvenzjoni** fejn jinghad li l-"*carrier shall be responsible for the acts or ommissions of his agents and servants and of any other persons of whose services he makes use of for the performance of the carriage, when such agents, servants, or other persons are acting within the scope of their employment as if such acts or ommissions where his own".*

Illi minn dan isegwi li anke kieku jigi ritenut li n-nuqqasijiet u hsara fil-merkanzija gew riskontrati meta din kienet fil-kustodja tas-socjeta' kjamata in kawza (li f'dan il-kaz lanqas ma jirrizulta) huwa car li ghal tali nuqqasijiet, ghandha tinzamm responsabbli *di fronte* tas-socjeta' attrici l-istess socjeta' konvenuta stante li din hija l-unika relazzjoni kontrattwali ezistenti bejn il-partijiet li dahlu fl-istess ftehim, u l-istess socjeta' konvenuta tirrispondi ghan-nuqqasijiet ta' terzi minnha imqabbda li jirraprezentaw lilha.

Illi fit-tieni lok mill-fatti kif proposti f'din il-kawza jirrizulta li kien hemm nuqqas serju fil-kustodja tal-istess affarijiet waqt li dawn kienu mizmuma fil-warehouse gewwa l-Olanda. Ma jirrizultax li s-socjeta' kjamata in kawza li kienet giet inakrigata biex iggorr din il-merkanzija kellha xi mezz sabiex tikkontrolla jew tivverifika dak li kienet ser igorr rigward il-kwantita' o meno. Ma jidhirx li kien hemm possibilita' li tghodd il-kaxxi li kien hemm f'kull pallet sabiex tivverifika jekk dak li kienet ser tghabbi jirrispettax dak li kien hemm miktub fl-invoice. Kollox kien *a fait*

accompli ghas-socjeta' kjamata in kawza u ghalhekk ghal dan in-nuqqas zgur li trid twiegeb ghalih is-socjeta' konvenuta. Is-socjeta' konvenuta tibqa' responsabbli hija ghall-istess merkanzija *di fronte* tas-socjeta' attrici u ghalhekk responsabbli wkoll ghall-atti ta' negligenza u traskuragni kommessi mill-persuni minnha nkarigati.

Illi *in oltre* minn imkien ma jidher li s-socjeta' konvenuta ippruvat, dak li skond il-konvenzjoni huwa l-oneru taghha li tipprova, li kieku giet applikata l-attenzjoni necessarja u kura ragjonevoli li wiehed jistenna minn depositarju jew trasportatur tal-oggetti, tali nuqqas u serq kien xorta jsehh. Illi anzi mill-provi prodotti din il-Qorti hija konvinta li kieku l-istess trasportaturi fil-bidu tal-vjagg ghamlu xogholhom sew u vverifikaw il-konsistenza o meno tal-merkanzija kif suppost u kif mistenni skond il-grad ta' *bonus pater familias,* tali serq ma kienx isir jew almenu seta' jigi dirett lejn il-partikolar b'mod aktar facili. Il-fatt li l-istess socjeta' konvenuta tammetti li kellha hafna claims fuq nuqqas ta' konsenji mas-socjeta' kjamata in kawza jimponi obbligu akbar da parti tas-socjeta' konvenuta u t-terzi nkarigati minnha li joqghodu aktar attenti sabiex jissalvagwardjaw l-istess merkanzija ghall-perikoli li huma jidhru li minhabba l-mistier taghhom huma kienu ben konoxxenti taghhom.

Illi fl-opinjoni ta' din il-Qorti l-kaz tas-socjeta' konvenuta huwa aggravat mill-fatt li skond l-**Artikolu 29 tal-istess CMR Rules** jipprovdi li :-

"1. The carrier shall not be entitled to avail himself of the provisions of this chapter which exclude or limit his liability or which shift the burden of proof if the damage was caused by his willful misconduct or by such default on his part as, in accordance with the law of the court or tribunal seized of the case, is considered as equivalent to willful misconduct.

2. The same provision shall apply if the willful misconduct or default is committed by the agents or servants of the carrier or by other persons of whose

service he makes use of for the performance of the carriage … ...”.

Illi fil-fatt fis-sentenza gja citata **<u>“Paul Musu’ vs Francis Vella et”</u>** (A.K. 4 ta’ Dicembru 1998 – LXXXII.ii.1336) inghad illi:

“Din il-Qorti taccetta s-sottomissjonijiet ta’ l-appellat nomine li, anke li kieku kellu jigi pruvat li tapplika s-CMR Convention fil-kaz in ezami, l-artikolu 29 taghha jeskludi il-limitatazzjoni tar-responsabbilita’ tal-Carrier f’kazi fejn dan juri ‘wilful misconduct jew equivalent default. “Issa gie ritenut (ara Malcolm Clerk, “International Carriage of Goods by Road” illi din (l-equivalent default) must be weighed by the lex fori” – jigifieri l-ligi Maltija”.

Illi kwantu ghar-responsabbilita’ tal-kjamata fil-kawza apparti il-fatt li r-relazzjoni tal-istess hija biss mas-socjeta’ konvenuta, li jista’ jkollha dritt ta’ rivalsa kontra taghha, din hija regolata bejn l-istess socjeta’ konvenuta u l-istess kjamata fil-kawza *ai termini* tal-polza ta’ karigu ta’ bejniethom, liema responsabbilita’ testendi biss ghad-durata tal-vjagg u dan sal-punt meta l-istess merkanzija tigi mhotta u konsenjata lis-socjeta’ attrici. Mill-provi prodotti ma jirrizultax li tali hsara saret f’dan l-istadju, izda biss f’xi hin qabel ma ingabret mill-istess socjeta’ kjamata in kawza u cioe’ fil-hin meta l-istess merkanzija kient qed tinzamm fid-depot l-Olanda, u ghalhekk l-ebda responsabbilita’ ma tista’ tigi attribwita lill-istess socjeta’ kjamata fil-kawza. Illi ghalhekk fil-konfront tas-socjeta’ attrici l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta’ kjamata fil-kawza ghandha tigi milqugha u konsegwentement tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju u dan minghajr il-htiega li din il-Qorti titratta l-eccezzjonijiet l-ohra taghha, filwaqt li tiddikjara li hija s-socjeta’ konvenuta li ghandha tinzamm responsabbli ghal tali nuqqas.

Illi una volta din il-Qorti stabbiliet li kienet is-socjeta’ konvenuta li ghandha tirrispondi ghad-danni sofferti mis-socjeta’ attrici jispetta lil din l-istess Qorti sabiex tistabilixxi il-valur tad-danni hekk sofferti. Ghar-rigward tad-danni

ikkaggunati jirrizulta li l-valur tal-merkanzija nieqsa kienet dik ta' erbat elef, sebgha mija u tmienja u erbghin Ewro u erbgha u disghin centezmu (€4,748.94) skond kif rapportat fis-survey maghmul mis-socjeta' assikuratirici Atlas Insurance oltre l-ispejjez ta' tlett mitt Ewro (€300) rapprezentantti il-hlas tas-survey report u is-somma ta' mitejn u tlieta u tletin Ewro (€233) li huwa l-excess li halset is-socjeta' Intercomp Marketing Limited lill-istess socjeta' attrici Atlas Insurance mal-ftuh tal-claim.

Illi fir-rigward tar-raba' eccezzjoni tas-socjeta' konvenuta f'dan il-kaz il-Qorti ssostni illi l-agir tas-socjeta' konvenuta jekwivali ghal *wilful misconduct* fit-termini ta' l-imsemmi **Artikolu 29(1) CMR** u kwindi l-ammont ta' danni minnha sofferti m'ghandux jigi limitat.

Illi fil-kawza fl-ismijiet **"Joseph Bowman noe vs Anthony Mizzi et noe et"** (P.A. (TM) 20 ta' Marzu 2003), il-Qorti qalet illi:

"mhux kull ordinament guridiku ghandu kuncett ta' "willful misconduct", u kull stat kien, allura, invita jaddotta kuncett li hu simili ghal dan u li huwa parti tas-sistema guridika tieghu. Il-Qorti ta' Cassazzione ta' Franza, b'decizjoni moghtija fit-8 ta' Jannar, 1974, osservat li, fil-kuntest tas-sistema Franciza, dik il-frazi ghandha tirreferi ghal negligenza grassa (faute lourde), u sabet lid-driver hati ta' din it-tip ta' negligenza meta baqa' diehel fuq wara ta' trailer iehor, li kien qed isuq quddiemu fl-istess lane bhal tieghu. F'kazijiet ohra, il-Qrati Francizi dejjem uzaw dan it-test ta' faute lourde, u hekk, per ezempju, il-Qorti tal-Appell ta' Parigi, f'decizjoni moghtija fis-17 ta' Frar, 1973, osservat li kien hemm negligenza kbira meta d-driver ha wisq tul ta' zmien biex jaghmel il-vjagg, halla l-merkanzija mhux adegwatament moghttija waqt li kien niezel is-silg, u rrifjuta li jaghmel konsenja bejn is-26 ta' Dicembru u t-3 ta' Jannar. Din il-Qorti tikkondividi dan it-taghlim u tekwepara 'willful misconduct' ma negligenza grassa."

Illi bl-istess mod, l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fil-kawza fl-ismijiet **"Atlas Insurance Agency Limited nomine vs Express Trailers Limited"** (18 ta' Mejju 2005) qalet illi

"anke fis-sistema legali Malti dan il-kuncett tal-gross negligence jew faute lourde mhux aljen ghalina, u allura fejn jokkorri dan, konsimilment ghas-sistema Franciza, fil-kaz in specje, u fejn jokkorri, jista' jigi adoperat b'ekwivalenza ghal 'dolo' jew 'wilful misconduct."

Illi fil-kawza fl-ismijiet **"Atlas Insurance Limited pro et noe vs Concorde International Freight Forwarders Limited"** (A.I.C (P.S) - 3 ta' Ottubru 2007) inghad li:

"Fil-fattispeci, is-sottrazzjoni jew trafugament tal-merkanzija turi nuqqas ta' dik l-akkortezza rigoruza fid-diligenza tas-socjeta' appellanti u allura din il-Qorti, ankorke kellha tintrattjeni ruhha mid-difiza tal-limitazzjoni tar-responsabbilita` ventilata mis-socjeta' appellanti, ma tarax kif tista' leggerment taccetta illi l-kwantum tad-danni jigi limitat in relazzjoni mal-piz tal-merce, meta hu hekk apparenti, fil-fattispeci, illi kien hemm negligenza, razenti l-wilful misconduct jew dik ta' l-equivalent default, li teskludi din id-difiza."

Illi fl-opinjoni ta' din il-Qorti, l-agir jew ahjar in-nuqqas ta' agir ta' *bonus pater familias* mis-socjeta' B.A.S. Limited li tiehu dawk il-mizuri necessarji li kellha tiehu sabiex jigi evitat kull hsara jew serq tal-merkanzija li taghha kienet responsabbli jirrizulta f'negligenza grossolana ekwivalenti ghal "wilful misconduct" li jirrendi l-limitazzjoni tar-responsabbilta' ikkontemplata fl-**Artikolu 23 (3) CMR** inapplikabbli ghall-kaz odjern. F'dan is-sens huma wkoll is-sentenzi **"Compunet Limited vs B.A.S. Limited"** u **"B.A.S. Limited vs Fahrenhiet Freight Fowarders Co. Ltd"** (P.A. (RCP) – 30 ta' Gunju 2010). Minhabba dan ir-raba eccezzjoni tas-socjeta' intimata qed tigi michuda.

Illi t-tieni eccezzjoni tas-socjeta' konvenuta li hija fis-sens li s-socjeta' rikorrenti trid tipprova l-*quantum* tad-danni minnha reklamati, il-Qorti sejra titrattha f'dan l-istadju una volta li stabbiliet il-kwistjoni tar-responsabbilita'. Din l-eccezzjoni ghandha tigi ukoll michuda stante li n-nuqqqas tal-istess merkanzija jirrizulta mis-survey immarkat bhala Dok. "A1" (fol. 21) li bl-ebda mod ma gie kontradett mis-socjeta' konventua u dan fl-ammont ta' erbat elef, sebgha

mija tmienja u erbghin Ewro u erbgha u disghin centezmi (€4,748.94) rapprezentanti l-claim li sar mas-socjeta' assikurattrici fuq in-nuqqas li kien hemm fil-konsenja, mitejn u tlieta u tletin Ewro (€233) l-valur tal-excess li gie imhallas mis-socjeta' Intercomp sabiex fethet il-claim u is-somma ta' tlett mitt Ewro (€300) rappresentanti il-hlas li sar ghas-survey li in toto jammontaw ghal hamest elef, mitejn u wiehed u tmenin Ewro u erba u disghin centezmi (€5,281.94).

Illi fir-rigward tat-tielet ecezzjoni s-socjeta' konvenuta qed tghid li s-socjeta' attrici ma avzatx lis-socjeta' konvenuta fiz-zmien stipulat fil-ligi fl-Artikolu 30 tal-iskeda tal-Kapitolu 486 u ghalhekk ghandu japplika id-dispost ta' l-istess artikolu.

L-Artikolu 30 tal-'Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR)', Geneva 19 ta' Mejju 1956 kif imnizzel fl-iskeda tal-Kapitolu 486 jiddisponi is-segwenti:

'If the consignee takes delivery of the goods without duly checking their condition with the carrier or without sending him reservations giving a general indication of the loss or damage, not later than the time of delivery in the case of apparent loss or damage and within seven days of delivery, Sundays and public holidays excepted, in the case of loss or damage which is not apparent, the fact of his taking delivery shall be prima facie, evidence that he has received the goods in the condition described in the consignment note.'

Issa minn ezami tal-provi jirrizulta li l-merkanzija waslet ghand is-socjeta' Intercomp fit-13 ta' Marzu 2008 (vide dok AI7 a fol. 36 delivery receipt) u l-istess socjeta' avzat lis-socjeta' konvenuta dwar in-nuqqas li sabet u li hemm indikat fl-istess delivery note, nhar it-18 ta' Marzu 2008 permezz ta' ittra bonarja esebita fl-atti a fol. 35 immarkata bhala Dok AI6 u ghalhekk entro it-terminu prefiss mill-ligi u konsegwentement mhux minnu li ghandu japplika dak li jipprovdi l-istess Artikolu 30 u cioe' li din il-Qorti tqis li l-

merkanzija giet ricevuta fi stat tajjeb u konsegwentement huwa gust li s-socjeta' attrici fitxet lis-socjeta' konvenuta ghan-nuqqas fil-konsenja. Din it-tielet eccezzjoni ghandha ukoll ghalhekk tigi michuda.

Konsegwentement din il-Qorti qeghda tilqa' l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta' kjamata in kawza u tiddikjara li mhix il-legittimu kontradittur tas-socjeta' attrici u konsegwentement tilliberha mill-osseranza tal-gudizzju, u tastjeni milli tiehu konjizzjoni tal-eccezzjonijiet l-ohra sollevati minnha u tiddikjara li qed tichad l-eccezzjonijiet kollha tas-socjeta' konvenuta peress illi tiddikjara li hija is-socjeta' konvenuta li hija responsabbli ghad-danni sofferti mis-socjetajiet attrici b'dan illi qed tikkundanna lis-socjeta' konvenuta thallas lis-socjeta' Intercomp Marketing Limited is-somma ta' mitejn u tlieta u tletin Ewro (€233) li hija hallset meta fethet il-claim mas-socjeta' assikuratrici Atlas Insurace u lis-socjeta' attrici Atlas Insurance is-somma ta' hamest elef u tmienja u erbghin Ewro w erbgha u disghin centezmu (€5,048.94) rappresentanti il-claim u hlas tas-*survey report*.

L-ispejjez tal-kawza huma kollha a karigu tas-socjeta' konvenuta kif mitluba fir-rikors promotur, *kif ukoll l-imghax b'effett mid-data tal-hlasijiet relattivi.**

**kliem mizjud b'digriet moghti fit-3 ta' Ottubru 2012 fuq rikors tal-atturi pprezentat fl-20 ta' Settembru 2012*

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------